

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 9-10 stycznia 2014r. na kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Dworecki, członek PKA

członkowie:

dr Mirosław Marciniak, członek PKA, Ekspert merytoryczny 1 dydaktyka

prof. dr hab. Grzegorz Sobolewski, Ekspert merytoryczny 2 kadra

mgr Wioletta Marszelewska, Ekspert formalno-prawny

Michał Wiśniewski, Ekspert student

Krótką informacją o wizytacji

Załączniku nr 3)

Ocena jakości kształcenia na kierunku „bezpieczeństwo narodowe” prowadzonym na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac dyplomowych.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu wizytującego.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1. Misję i strategię rozwoju Uczelni określa „Strategia Rozwoju Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego na lata 2011-2015” przyjęta Uchwałą Senatu z dnia 7 stycznia 2012r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju uczelni oraz uchwałą z dnia 25 września 2013r. w sprawie przyjęcia zmian w dokumencie strategii rozwoju uczelni.

Strategia Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie została przyjęta uchwałą Nr 65/WNoB/2013 z dnia 23 marca 2013r. w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwoju Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie.

Koncepcja kształcenia na kierunku „bezpieczeństwo narodowe” podporządkowana jest głównemu celowi, jakim jest wyposażenie absolwentów w wiedzę i umiejętności oraz kompetencje z obszaru nauk społecznych w stopniu, który pozwala na podejmowanie pracy w instytucjach systemu bezpieczeństwa państwa, podejmowanie działań na rzecz bezpieczeństwa państwa oraz regionu, a także zapewnia własny rozwój zawodowy. Kształcenie studentów jest ściśle powiązane z realizacją misji Uczelni bowiem jednostka

kształci kadry, posiadające umiejętności z zakresu rozumienia i dostrzegania zagrożeń w obszarze bezpieczeństwa państwa, kształtowania bezpieczeństwa w strukturach państwa oraz społeczeństwa, jak też zapobiegania zagrożeniom. Poprzez ciągłe rozszerzanie oferty edukacyjnej kierunku „bezpieczeństwo narodowe” wpisuje się w misję uczelni, zgodnie z którą Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego prowadzi działania edukacyjne zorientowane na rozwój jednostki, także w wymiarze międzynarodowym, umożliwia formowanie jej osobowości, budowanie relacji międzygrupowych i integrację społeczną. Koncepcja kształcenia na wizytowanym kierunku jest także powiązana z celami strategicznymi Uczelni, zakładającymi dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy i preferencji kandydatów na studia. Wizytowany kierunek należy także do kierunków rozwojowych uczelni w strategicznym obszarze badań naukowych i rozwoju kadry.

Wydział Nauk o Bezpieczeństwie, kształcąc młodzież chcącą zdobyć wiedzę i umiejętności niezbędne do podejmowania pracy w instytucjach związanych z bezpieczeństwem i obronnością oraz prowadząc badania, i wykorzystując ich wyniki w procesie dydaktycznym, nawiązuje do misji i strategii Uczelni. Jako cele strategiczne jednostki przyjęto m.in. rozszerzenie i uatrakcyjnienie metod kształcenia, osiągnięcie wysokiego poziomu w procesie kształcenia, doskonalenia zawodowego i wychowania oraz podnoszenie poziomu naukowego i prestiżu Wydziału, podnoszenie poziomu i rozszerzenie zakresu badań naukowych.

Przedstawiając powyższe można uznać, że koncepcja kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe jest spójna z misją i strategią Uczelni i Wydziału prowadzącego ten kierunek studiów.

2. Uczelnia otrzymała uprawnienie do prowadzenia studiów pierwszego stopnia na kierunku bezpieczeństwo narodowe decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Nr DSW-2-05-4003-85/08 z dnia 21 lutego 2008 r. oraz studiów drugiego stopnia decyzją Nr MNISW-DNS-WUN-6022-17312-2/IŻ/11 z 17 października 2011 r.

W opracowaniu programów kształcenia oraz dostosowaniu efektów kształcenia do oczekiwań rynku pracy brali i biorą udział interesariusze wewnętrzni oraz zewnętrzni.

Uczelnia podpisała szereg umów o współpracy z uczelniami, instytucjami oświatowymi, podmiotami resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych oraz organami administracji publicznej. Wśród wymienionych są: Akademia Obrony Narodowej w Warszawie, Dowództwo Wojsk Specjalnych w Krakowie, Dowództwo Operacyjne Sił Zbrojnych, Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie (Oddział Prewencji Policji, Wydział Ruchu Drogowego, laboratorium kryminalistyki, samodzielny pododdział antyterrorystyczny Policji), Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, Jednostka Wojsk Specjalnych NIL w Krakowie, XXV Liceum Ogólnokształcące w Krakowie, I Liceum Ogólnokształcące w Krakowie, Impel Security sp. z o.o., Małopolski Zarząd Wojewódzki Ligi Obrony Kraju w Krakowie, Zarząd Główny Ligi Obrony Kraju, Małopolski Zarząd Okręgowego Związku Strzelectwa Sportowego w Krakowie, Agencja Polskiego Związku Spadochroniarzy Komandos w Krakowie, Szkoła Policji w Piotrowicach, Urząd Wojewódzki w Katowicach – Wydział Zarządzania Kryzysowego i inne. Uczelnia podejmuje działania mające na celu nawiązanie współpracy z kolejnymi instytucjami jak np., Szkołą Chorążych Pożarnictwa w Krakowie.

Przedstawiciele współpracujących podmiotów wypowiadali swoje opinie przy opracowaniu efektów kształcenia i doskonaleniu programów studiów.

Studenci uczestniczą w procesie określania koncepcji, celów i efektów kształcenia poprzez aktywny udział w posiedzeniach Senatu, Rady Wydziału oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Zgodnie z Art. 61 ust. 3 oraz Art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2005 Nr 164 poz. 1365), posiadają w organach uchwałodawczych ustawowe przedstawicielstwo, które ma realny wpływ na proces kształcenia co wynika z protokołów posiedzeń organów kolegialnych Uczelni. Na podstawie dokumentacji przedstawionej w trakcie wizytacji, należy stwierdzić, że zostaje wypełniony art. 68 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia

27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2005 Nr 164 poz. 1365). Programy i plany kształcenia są opiniowane przez właściwy organ samorządu studenckiego, tj, Samorząd Studentów Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie. W opinii studentów proponowane przez Samorząd Studentów zmiany w programach kształcenia są uwzględniane. W celu zapewnienia udziału w procesie określania koncepcji kształcenia szerokiemu gronu studentów, przeprowadzany jest proces ankietyzacji, umożliwiający studentom ocenę prowadzonych zajęć oraz badający opinię studentów o programie kształcenia. Bardzo pozytywnie należy ocenić konsultacje dotyczące programu studiów w formie regularnych spotkań Władz Wydziału ze starostami każdego roku studiów, poprzedzone spotkaniami owych starostów z poszczególnymi rocznikami mającymi na celu przekazanie poruszanych kwestii Władzom.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu oraz Rady Wydziału wraz z listą obecności w powyższych sprawach. Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Koncepcja kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe nawiązuje do misji i strategii Uczelni oraz Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie wyrażonych w stosownych dokumentach opracowanych na poziomie Uczelni i Wydziału.**
- 2) Zewnętrzni i wewnętrzni interesariusze aktywnie uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe. Studenci uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Udział studentów w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku należy ocenić pozytywnie.**

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

1. Przedmiotem analizy ZO były programy kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe, na poziomie studiów I i II stopnia, o profilu ogólnoakademickim, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane w cyklu kształcenia od roku akademickiego 2012/2013r. opracowane zgodnie z wymogami prawa konstytuującego Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz programy kształcenia opracowane wg dotychczas obowiązujących wymogów, oparte na standardach kształcenia dla kierunku bezpieczeństwo narodowe, realizowane na poziomie studiów I stopnia w cyklu kształcenia 2011/2014.

W trakcie wizytacji ZO miał możliwość analizy dokumentacji koncepcji kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe opracowanej **wg standardów** i pozytywnie ocenia koncepcję kształcenia w zakresie spełnienia wymogów ogólnych, sylwetki i zakresu kwalifikacji absolwenta, ramowych treści kształcenia oraz w grupie treści podstawowych i kierunkowych, liczby godzin i punktów ECTS oraz treści i efektów kształcenia w przedmiotach. Analiza dokumentów (plan studiów I stopnia w cyklu kształcenia od naboru 2010/2011) pozwalają na pozytywną ocenę zgodności przedmiotów nauczania i wymiaru godzinowego kształcenia z wymogami określonymi w standardzie kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe.

Władze Wydziału, w programie kształcenia opracowanym zgodnie ze standardami kształcenia dla kierunku bezpieczeństwo narodowe, poprawnie sformułowały cele i efekty kształcenia oraz stworzyły właściwe warunki do ich osiągnięcia.

Obudowę prawną i organizacyjną w zakresie przyjętych w Uczelni działań dotyczących budowania programów kształcenia wg KRK należy uznać za prawidłową. Przyjęto właściwe

procedury organizacyjne oraz metody programowania kierunkowych efektów kształcenia i ich wdrażania. Uchwałą Senatu z dnia 7 grudnia 2011r. został utworzony Senacki Zespół do spraw Wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz określenia zakresu jego zadań. Efekty kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku bezpieczeństwo narodowe zostały przyjęte uchwałą Senatu z dnia 16 maja 2012r. w sprawie *ustalenia efektów kształcenia dla niektórych kierunków studiów oraz poziomów i profili kształcenia*.

Program kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe, na rok akademicki 2013/2014, został przyjęty uchwałą Rady Wydziału Nr 59/WNoB/2012 z dnia 23 marca 2013r. w sprawie *przyjęcia planów studiów dla kierunków bezpieczeństwo narodowe i bezpieczeństwo wewnętrzne* obowiązujących od roku akademickiego 2013/2014.

W opracowaniu programów kształcenia oraz dostosowaniu efektów kształcenia do oczekiwań rynku pracy biorą udział pracownicy dydaktyczni, studenci kierunku oraz interesariusze zewnętrzni.

Zaprogramowane efekty dla kierunku bezpieczeństwo narodowe odnoszą się do wszystkich efektów kształcenia na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia, dla profilu ogólnoakademickiego w obszarze kształcenia w zakresie nauk społecznych, stanowiących załącznik do Rozporządzenia Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. Nr 253, poz.1520). Rada Wydziału uchwalając efekty kształcenia adekwatnie wskazała **obszar nauk społecznych, dziedzinę nauk społecznych oraz dyscypliny: nauki o bezpieczeństwie, nauki o polityce, socjologia i pedagogika** jako właściwe dla zaprogramowanych efektów kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe.

Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów zestawione zostały w programach kształcenia – odrębnie dla I i II stopnia. Zestawy efektów kształcenia dla kierunku bezpieczeństwo narodowe na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz na poziomie studiów drugiego stopnia, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych składają się z 47 efektów każdy.

Analiza zaprogramowanych efektów kształcenia na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia, na ocenianym kierunku studiów, w kontekście wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji, daje podstawę do wyrażenia pozytywnej oceny. Zarówno liczba zaprogramowanych efektów, jak ich konstrukcja formalna i merytoryczna dla profilu ogólnoakademickiego oraz odniesienie do obszaru kształcenia nauk społecznych są poprawne. Kierunkowe efekty kształcenia cechuje oryginalność ujęcia merytorycznego, a ich zakres i skala trudności jest adekwatna do zakładanego poziomu kwalifikacji studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

Przewidywane efekty kształcenia w odniesieniu do absolwentów kierunku bezpieczeństwo narodowe pozostają w ścisłej korelacji z wizją władz Uczelni dotyczącą możliwości zatrudnienia absolwentów tego kierunku w służbach rządowych (m.in. wojsku, policji) administracji publicznej i strukturach zarządzania kryzysowego. Strategia Wydziału zakłada rozwój kierunku bezpieczeństwo narodowe w oparciu o wzmocnienie kadry naukowo-dydaktycznej oraz rozwój nadań naukowych i docelowe uzyskanie uprawnień do nadawania stopnia doktora w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

Rozkład kierunkowych efektów kształcenia na moduły i przedmioty na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest merytorycznie poprawny. Program studiów pierwszego stopnia zawiera 6 modułów przedmiotów (moduł przedmiotów podstawowych, przedmiotów kierunkowych, przedmiotów ogólnych, przedmiotów specjalnościowych, przedmiotów ogólnouczelnianych, przedmiotów do wyboru). Program studiów drugiego stopnia zawiera 4 moduły (moduł przedmiotów podstawowych, przedmiotów kierunkowych, przedmiotów do wyboru, przedmiotów ogólnouczelnianych).

Analizując merytoryczną spójność zaprogramowanych efektów kształcenia, na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, z efektami szczegółowymi opracowanymi dla przedmiotów kształcenia należy stwierdzić, że w ramach programu studiów na poziomie I stopnia realizowanych jest 36 przedmiotów w ramach programu wspólnego oraz 17-25 przedmiotów w ramach modułów do wyboru, a w ramach programu studiów na poziomie II stopnia realizowanych jest 27 przedmiotów w ramach programu wspólnego oraz 8-9 przedmiotów w ramach modułu przedmiotów do wyboru.

Dla każdego przedmiotu zaprogramowano od 1 (np. w przedmiotach: psychologia zagrożeń, polityka bezpieczeństwa) do 5 (np. w przedmiocie badania operacyjne) przedmiotowych efektów kształcenia, w proporcjonalnym rozbiciu na efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty przedmiotowe zawarte w sylabusach zawierają bezpośrednio odniesienia do adekwatnych efektów kierunkowych.

Uczelnia przewidziała w programie studiów pierwszego stopnia praktyki zawodowe w wymiarze 240 godzin. Ogólny cel praktyk zawodowych zawarty w *Instrukcji programowej praktyk studenckich* został, w karcie przedmiotu *Praktyka zawodowa*, uszczegółowiony oraz rozwinięty czterema zaprogramowanymi efektami kształcenia, tworząc spójną wizję celów i efektów kształcenia zaprogramowanych dla praktyk zawodowych, w programie kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe.

Powiązanie celów i efektów kształcenia w formie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, na poziomie kierunku, modułów i przedmiotów, pozwala na stwierdzenie, że tworzą one spójną koncepcję kształcenia zgodną z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Kierunkowe oraz przedmiotowe efekty kształcenia tworzą spójny układ efektów połączonych merytorycznie zasadą wynikania i ukonkretnienia efektów od obszarowych do przedmiotowych.

Koncepcja kształcenia na kierunku i poziomach prowadzonych studiów odpowiada zamierzeniom strategicznym Uczelni w zakresie kształcenia absolwentów o kwalifikacjach dostosowanych do potrzeb rynku pracy.

Zgodnie z przepisami regulaminu studiów studenci są informowani na początku semestru o efektach kształcenia, w szczególności o tym jaką wiedzę oraz umiejętności zdobędą na konkretnych zajęciach. Podczas pierwszych zajęć studenci ocenianego kierunku, zostają zaznajomieni z zakładanymi efektami kształcenia przez nauczycieli akademickich prowadzących przedmioty. Dodatkowo, poszczególne sylabusy przedmiotów są dostępne dla studentów za pośrednictwem systemu informatycznego. Każdy student, po zapoznaniu się programem studiów oraz treściami sylabusu przedmiotu, wie jakie efekty powinien osiągnąć w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych na zakończenie danego modułu kształcenia lub przedmiotu, a także kierunku studiów.

2. ZO dokonał analizy merytorycznej efektów kierunkowych, ich klarowności oraz jednoznaczności semantycznej i uznał, że w zasadzie spełniają one wymagania poprawności i czytelności.

Programy kształcenia na studia I i II stopnia na kierunku bezpieczeństwo narodowe zawierają opis zakładanych efektów kształcenia w formie tabeli odniesień efektów kierunkowych do efektów obszarowych i to zarówno w zakresie wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji społecznych. Opisane efekty kształcenia zostały w sposób przejrzysty przeniesione do kart przedmiotów w modułach kształcenia.

Podczas spotkania Zespołu Oceniającego PKA studenci jednoznacznie wskazali na przejrzystość efektów kształcenia wynikającą zarówno ze sposobu ich sformułowania jak i przedstawienia studentom. W ich ocenie zakładane efekty są zrozumiałe, spójne oraz pozwalają na opracowanie przejrzystego sposobu weryfikacji.

Zdaniem ZO zaprogramowanie jednego efektu kształcenia dla przedmiotów (szczególnie gdy dany efekt jest bardzo merytorycznie rozbudowany i faktycznie zawiera się w obszarze wiedzy i umiejętności, a nawet kompetencji społecznych łącznie) umniejsza jego czytelność i zrozumiałość oraz może istotnie utrudniać proces jego osiągnięcia.

Skala trudności efektów jest wyważona i możliwe jest osiągnięcie wszystkich efektów na akceptowalnym poziomie z uwzględnieniem możliwości najsłabszych studentów.

Zdaniem ZO zaprogramowane przedmiotowe i kierunkowe efekty kształcenia opisane są w miarę precyzyjnie i adekwatnie do specyfiki treści procesu dydaktycznego na kierunku bezpieczeństwo narodowe, a tym samym mogą być sprawdzalne.

3. W sylabusach przypisano efekty kształcenia do metod ich weryfikacji w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Zasady dotyczące oceniania studentów oraz weryfikacji efektów kształcenia są określane formalnie w kartach poszczególnych przedmiotów oraz przedstawiane studentom przez odpowiedzialnych za prowadzenie zajęć pracowników Wydziału. Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest spełnienie wszystkich wymagań określonych w Regulaminie studiów, tj. m.in. zaliczenie różnych form zajęć, czy zdanie egzaminów. Materiały i protokoły zaliczeń są archiwizowane i poddawane kontroli w celu monitorowania poprawności procesu oceniania. Prowadzący przedmiot jest zobowiązany udokumentować osiągnięcie przez studentów efektów kształcenia założonych w sylabusie tego przedmiotu. Celem przedmiotowego systemu oceniania jest diagnozowanie i monitorowanie postępów studenta. Zasady dokumentowania efektów kształcenia osiągniętych przez studentów określa Zarządzenie Prorektora ds. Studenckich Nr 2/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. Szczegółowe zasady dokumentowania efektów kształcenia na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie określa Zarządzenie Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Nr 7/2013J z dnia 8 lipca 2013r. w sprawie *zasad dokumentacji efektów kształcenia*.

Formalne procedury związane z pomiarem i oceną efektów kształcenia zostały określone w Regulaminie studiów. Zawiera on w szczególności prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów studiów i całych studiów. Rozwiązania zawarte w Regulaminie wprowadzają odpowiednie rygory związane z zaliczaniem przedmiotów i etapów kształcenia, określają ramy organizacyjne dla procesu weryfikacji osiągnięć studenta, formułują uprawnienia odwoławcze oraz określają konsekwencje braku zaliczenia. Regulamin wprowadza również skalę ocen stosowanych w ramach procesu weryfikacji osiągnięć studenta. Rozwiązania stosowane w tym zakresie są prawidłowe i przejrzyste.

Zgodnie z ww. Regulaminem okresem zaliczeniowym jest semestr. Realizowane przedmioty kończą się zaliczeniem lub egzaminem. Wszystkie formy zajęć przewidziane planem studiów podlegają zaliczeniu na ocenę. W Uczelni obowiązuje 6-stopniowa skala ocen: od oceny „niedostateczny” (2,0) do oceny „bardzo dobry” (5,0). Warunkiem zaliczenia semestru jest zaliczenie wszystkich obowiązkowych przedmiotów przewidzianych planem studiów, uzyskanie wymaganej liczby punktów ECTS oraz złożenie indeksu i karty okresowych osiągnięć z kompletem wymaganych wpisów najpóźniej 14 dni od zakończenia sesji poprawkowej.

Informacje dotyczące sposobów weryfikacji efektów kształcenia oraz kryteria ocen są zamieszczone w sylabusach przedmiotów, rozkładach zajęć na semestr oraz podawane do wiadomości studentów na początku semestru przez nauczycieli akademickich odpowiedzialnych za dany przedmiot. Informacje te dostępne są również na stronie internetowej Uczelni. W ciągu dwóch tygodni od rozpoczęcia zajęć prowadzący przedmiot jest zobowiązany podać do wiadomości studentów program oraz warunki zaliczania przedmiotu, w tym także dopuszczalną liczbę nieobecności na zajęciach obowiązkowych. W przypadku przedmiotów kończących się egzaminem, egzaminator podaje do wiadomości studentów zakres i formę egzaminu. Każdy nauczyciel akademicki udziela studentom konsultacji. Zbiorczy plan terminów konsultacji jest umieszczany na tablicy ogłoszeń Wydziału oraz na stronie internetowej. Zaliczanie przedmiotu nie objętego egzaminem dokonywane jest na podstawie aktywności studenta na zajęciach, pozytywnych wyników bieżącej kontroli wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych oraz oceny prac wynikających z programu zajęć (np. prace pisemne, kolokwia zaliczające). Warunkiem dopuszczenia studenta do

egzaminu jest uprzednie zaliczenie ćwiczeń. Egzamin (ustny lub pisemny) jest sprawdzianem stopnia opanowania przez studenta zdefiniowanych dla danego przedmiotu efektów kształcenia. Student zobowiązany jest do składania egzaminów w terminach ustalonych przez nauczyciela odpowiedzialnego za dany przedmiot. Egzamin przeprowadzają osoby wykładające przedmiot. Za zgodą wykładającego egzaminatorem może być także osoba ze stopniem naukowym doktora, prowadząca ćwiczenia z przedmiotu, którego dotyczy egzamin. Oceny z egzaminów i zaliczeń są podawane do wiadomości studentów poprzez ich zamieszczenie na tablicy ogłoszeń lub w Internecie oraz wpisywane do indeksu, protokołu i karty okresowych osiągnięć.

Weryfikacji efektów kształcenia na kierunku „bezpieczeństwo narodowe” dokonuje się również poprzez **praktyki zawodowe**. Regulamin praktyk został zatwierdzony uchwałą Senatu z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie przyjęcia *Regulaminu Praktyk Studenckich Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego*. Warunkiem zaliczenia praktyki jest jej odbycie w ustalonym terminie oraz wykazanie się wiedzą i umiejętnościami, dla których praktyka była zorganizowana. Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia następuje na podstawie wpisów w dzienniczku praktyk, zawierających m.in. zakres wykonywanych czynności i zadań oraz przyswojonych wiadomości i umiejętności. Weryfikacji uzyskania na praktykach zakładanych efektów kształcenia dokonuje kierownik właściwej jednostki organizacyjnej lub wyznaczony przez niego pracownik tej jednostki (patron) w miejscu odbywania praktyki oraz dziekan lub pełnomocnik dziekana ds. praktyk. Zaliczenia praktyki dokonuje pełnomocnik dziekana do spraw praktyk poprzez odpowiedni wpis do indeksu. Należy uznać, że przyjęte metody weryfikacji efektów kształcenia są właściwe.

Kolejnym sposobem potwierdzania efektów kształcenia, w tym efektów końcowych, jest **proces dyplomowania**. Zasady dyplomowania określa Regulamin studiów oraz Zarządzenie Nr 5/2013/J Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie z dnia 19 marca 2013r. w sprawie *organizacji dyplomowania i przeprowadzania egzaminu dyplomowego*. Procedury dotyczące procesu dyplomowania określają: dokonywanie wyboru seminarium dyplomowego, wyznaczenie i wybór promotora pracy dyplomowej, przygotowanie i zatwierdzanie tematu pracy dyplomowej, realizację, złożenie i ocenę pracy dyplomowej oraz przeprowadzenie egzaminu dyplomowego. Rozwiązania zawarte w ramach wskazanych procedur zapewniają prawidłowy przebieg procesu dyplomowania. Tematy prac dyplomowych podlegają zatwierdzeniu przez Komisję ds. Jakości Kształcenia i są do wglądu dla Rady Wydziału. Komisja ds. Jakości Kształcenia ma prawo zgłaszać do Rady Wydziału swoje uwagi i zastrzeżenia dotyczące tematów prac magisterskich (dyplomowych). Dziedzina i dorobek naukowy promotora powinny być zgodne z kierunkiem dyplomowania. Prace dyplomowe muszą być przygotowywane według wymogów merytorycznych i formalnych podanych w zasadach określonych przez Uczelnię. Student wykonuje pracę pod kierunkiem uprawnionego nauczyciela akademickiego, posiadającego, co najmniej stopień naukowy doktora. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i obejmuje obronę przygotowanej pracy dyplomowej oraz zdanie egzaminu z wiedzy zdobytej w trakcie studiów. Weryfikacja wiedzy studentów odbywa się przed trzyosobową komisją powołaną przez dziekana (przewodniczący, promotor, recenzent).

ZO dokonał analizy zgodności wymagań zawartych w Zarządzeniu Nr 5/2013/J Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie z dnia 19 marca 2013r. w sprawie *organizacji dyplomowania i przeprowadzania egzaminu dyplomowego* z kryteriami oceny pracy dyplomowej zawartymi we wzorze opinii i recenzji pracy. W zarządzeniu sformułowane zostały wymogi określające pracę licencjacką: „Przyjmuje się, że na poziomie studiów pierwszego stopnia praca dyplomowa powinna dotyczyć umiejętności pogłębionego opisu zjawiska, procesu, realizowanych działań lub organizacji” oraz pracę magisterską: „Na poziomie studiów drugiego stopnia wymagane jest przeprowadzenie badań i analizy danych. Praca magisterska powinna zawierać wnioski o charakterze użytkowym, a udział wkładu własnego powinien być nie mniejszy niż 1/2 objętości pracy.” Władze Wydziału w zarządzeniu istotnie rozróżniają skalę trudności oraz metodologię pracy licencjackiej i magisterskiej. Niemniej, wymogi

zawartości wstępu zostały już zunifikowane: „Wstęp, obejmujący krótkie wprowadzenie i uzasadnienie wyboru tematu pracy oraz wskazanie celu, hipotezy pracy i metod badawczych stosowanych w pracy przy weryfikacji hipotezy; a także ukazanie struktury pracy oraz wykorzystanych źródeł.”

Zdaniem ZO, sformułowane wymagania założeń metodologicznych pracy dyplomowej zawierają istotną wadę. Zarządzenie nakłada na studenta obowiązek sformułowania hipotezy ale zapomina o problemie badawczym. Otóż, hipoteza jako prawdopodobna odpowiedź na pytanie zawarte w problemie badawczym nie może funkcjonować w oderwaniu od tegoż problemu. Ponadto, w kryteriach oceny pracy dyplomowej zawartych we wzorze opinii i recenzji, brak jest precyzyjnego kryterium zorientowanego na ocenę czy praca spełnia wymogi, które różnicują pracę licencjacką od magisterskiej oraz kryteria oceny zawartości wstępu, co powoduje, że w recenzjach czasami nie odnotowuje się oczywistych braków wymaganych założeń metodologicznych prac dyplomowych.

ZO dokonał analizy skali i przyczyn **odsiewu** studentów w roku akademickim 2012/2013 i stwierdził, że na I rok studiów w Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie zostało przyjętych 366 studentów, z czego w ciągu roku skreślonych zostało 64 studentów. W początkowym okresie dziewięciu studentów zostało skreślonych z powodu niepodjęcia studiów. Największa liczba skreśleń związana była z rezygnacją studentów ze studiów – 36. Po przeprowadzeniu rozmów ze studentami, stwierdzono, że powodem, dla którego złożyli rezygnację z dalszego pobierania nauki na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii, okazały się kwestie finansowe. Pozostałe skreślenia (19 studentów) spowodowane były stwierdzeniem braku postępów w nauce u studentów oraz nieuzyskaniem zaliczenia semestru w określonym Regulaminem Studiów Krakowskiej Akademii terminie.

W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci wskazali, że warunki zaliczenia, oraz wszelkie wymogi dotyczące przedmiotu przekazywane im są przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach w semestrze. Dzięki aktualizacji sylabusów na powszechnie dostępnej stronie internetowej zapewniony jest publiczny dostęp do opisu efektów kształcenia, planów studiów. Zasady oceniania przedstawione są również w sposób wyczerpujący i zrozumiały w Regulaminie Studiów Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego dostępnego na stronie internetowej Wydziału. Podczas spotkania Zespołu Oceniającego PKA, studenci wyrazili opinię, że zasady oceny określone w sylabusach są konsekwentnie realizowane przez nauczycieli akademickich. Przyjęto weryfikację efektów kształcenia (również tych, które przypisane są do „śladowych” zajęć prowadzonych w formie e-learningu) poprzez: egzamin oznaczający zaliczenie w formie ustnych i pisemnych odpowiedzi na postawione zadania, analizę wyników pracy indywidualnej i grupowej realizowanej w formie projektu, eseju, krótkich raportów, prezentacji, sprawozdań, recenzji, raportów, sprawozdania z udziału w seminariach naukowych, oraz konferencjach organizowanych na Uczelni, czynny udział w zajęciach w formie wypowiedzi projektującej, oceniającej, podsumowującej, a także aktywność w debatach i dyskusjach.

4. Władze wydziału deklarują, że monitorowanie losów absolwentów na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie odbywa się przy wykorzystaniu ankiet. Każdy absolwent może wyrazić zgodę na uczestnictwo w badaniach karier zawodowych, prowadzonych przez Krakowską Akademię im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, które mogą być prowadzone drogą: e-mailową, telefoniczną czy pocztową.

Z uwagi na uruchomienie kierunku na studiach licencjackich w 2008r., oraz magisterskich w 2012r., nie można było przeprowadzić badania po upływie trzech i pięciu lat na studiach pierwszego stopnia, natomiast na studiach drugiego stopnia dopiero po bieżącym roku akademickim zakończy się pierwszy cykl kształcenia na ocenianym kierunku. W przypadku studiów pierwszego stopnia badanie zostało przeprowadzone po upływie roku, przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia za pomocą ankiet elektronicznych.

ZO poddał analizie treść i funkcjonalność ankiety umieszczonej jako Załącznik nr 11 do Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. A.F. Modrzewskiego. Ankieta zatytułowana: *Ankieta badająca opinię absolwenta o programie kształcenia na ukończonym kierunku/poziomie studiów (s-pk)* zawiera pytania dotyczące następujących kwestii: *kierunek, poziom i forma studiów* oraz polecenie: *Dokonaj oceny jakości i sprawności realizacji programu kształcenia na ukończonym przez Ciebie kierunku/poziomie studiów przypisując niżej podanym stwierdzeniom ocenę typu szkolnego*. Następnie w kolumnie zatytułowanej: *Oceniany aspekt organizacji pracy dziekanatu (?)* znajdujemy następujące aspekty: *treści proponowanych w ramach studiów, stopnia realizacji oferty programowej, hierarchii ważności przedmiotów, logicznego następstwa przedmiotów, proporcji pomiędzy wykładami a bardziej aktywnymi formami zajęć, obecności dublowanych treści w ramach studiów, poziomu wymagań (adekwatności do potrzeb i możliwości studentów), przydatności poszczególnych przedmiotów z perspektywy całości studiów, bazy materialnej uczelni i warunków socjalno-bytowych zapewnianych w trakcie studiów, dostępności informacji dla studentów na uczelni, oceny relacji między studentami a wykładowcami, oceny ogólnej poziomu zajęć dydaktycznych, przystawiania programu studiów do aktualnych potrzeb rynku pracy, użyteczności praktyk zawodowych, proporcji między wiedzą ogólną a wiedzą specjalistyczną (szczegółową), proporcji między wiedzą a umiejętnościami, kształtowania postawy kreatywnej*.

Zdanie ZO funkcjonalność ankiety w zakresie badania losów (karier) absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym rynku pracy) może być niewystarczająca z powodu braku możliwości pozyskania informacji o faktycznej drodze i karierze zawodowej absolwenta w kontekście uzyskanych efektów kształcenia. W opinii ZO ankieta badania opinii absolwentów spełnia podstawowe wymagania w zakresie poznania opinii absolwentów o wybranych elementach procesu kształcenia.

Zgodnie jednak z przedstawionymi przez władze Wydziału deklaracjami, losy absolwentów kierunku będą skutecznie monitorowane, a forma badania ulepszana. Monitoring będzie prowadzony względem absolwentów po upływie roku, trzech i pięciu lat od zakończenia studiów.

Przeprowadzone ankiety poddawane są analizie w celu wykrycia prawidłowości i wskazówek dla realizacji kształcenia studentów w kolejnych latach. Informacje te pozwolą władzom Wydziału na udoskonalenie aktualnych programów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów.

Zdaniem ZO Uczelnia zbudowała podstawy systemu monitorowania karier studentów, stosuje typowe rozwiązania prawno-organizacyjne i krytycznie odnosi się do uzyskiwanych efektów.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zakładane przez WNoB efekty kształcenia odnoszące się do programu studiów I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim dla ocenianego kierunku zgodne są z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz koncepcją rozwoju kierunku bezpieczeństwo narodowe. Zaprogramowane efekty kształcenia umożliwiają uzyskanie kwalifikacji wymaganych dla obszaru wiedzy, z którego kierunek się wywodzi (nauk społecznych i dziedziny nauk społecznych) oraz dyscypliny nauk o bezpieczeństwie i nauk pokrewnych wchodzących. Opis efektów jest publikowany.**
- 2) Zaprogramowane efekty kształcenia dla ocenianego kierunku zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne. Studenci mają świadomość czym są zakładane efekty kształcenia oraz znają cele kształcenia.**

- 3) WNoB stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który obejmuje wszystkie kategorie efektów (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). Narzędzia oceny osiągnięcia efektów kształcenia są adekwatne do poszczególnych etapów kształcenia.
- 4) Jednostka rozwija system monitorowania karier absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki planuje wykorzystywać w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1. ZO analizował program studiów na kierunku bezpieczeństwo narodowe, na poziomie studiów I i II stopnia, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, w cyklu kształcenia rozpoczętym w roku akademickim 2012/2013 i opracowanym zgodnie z wymogami prawa konstytuującego Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa oraz w cyklu kształcenia rozpoczętym w roku akademickim 2011/2012 i opracowanym zgodnie z wymogami opartymi na standardach kształcenia dla kierunku bezpieczeństwo narodowe.

Program studiów na poziomie I stopnia realizowany w cyklu kształcenia od roku akademickiego 2011/2012 opracowany jest zgodnie z wymogami opartymi na **standardach** kształcenia. Studia trwają 6 semestrów i kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata. Plan i program studiów jest zgodny ze standardami kształcenia dla kierunku bezpieczeństwo narodowe na poziomie studiów I stopnia. Do realizacji przewidziano 2120 godzin dydaktycznych oraz 240 godzin praktyk zawodowych. Studenci w trakcie całych studiów uzyskują 192 punkty ECTS. Studia niestacjonarne w wymiarze 1475 godzin. Po zamknięciu cyklu kształcenia w roku akademickim 2013/2014 plan i program studiów przestanie obowiązywać.

W ocenie ZO wyżej wspomniane plany i programy studiów spełniają podstawowe wymogi określone w standardach kształcenia i mogą zapewnić osiągnięcie celów kształcenia.

Program studiów na poziomie I stopnia realizowany w cyklu kształcenia od roku akademickiego 2012/2013 opracowany jest zgodnie z wymogami prawa konstytuującego **Krajowe Ramy Kwalifikacji** dla Szkolnictwa Wyższego. Studia trwają 6 semestrów i kończą się uzyskaniem tytułu licencjata. W programie studiów stacjonarnych przewidziano 1880 godzin dydaktycznych i 1235 godzin na studiach niestacjonarnych oraz 240 godzin praktyk zawodowych. Studenci uzyskują 180 ECTS. W programie studiów wyodrębniono 6 modułów kształcenia: przedmioty podstawowe – 33 punkty ECTS, przedmioty kierunkowe – 60 punktów ECTS, przedmioty kształcenia ogólnego – 23 punktów ECTS, przedmioty ogólnouniversyteckie – 12 punktów ECTS, przedmioty do wyboru – od 19 do 36 punktów ECTS, przedmioty specjalnościowe – od 16 do 64 punktów ECTS (6 specjalności). Ponadto praktyka zawodowa – 6 punktów ECTS.

Program studiów na poziomie II stopnia realizowany w cyklu kształcenia od roku akademickiego 2012/2013 opracowany jest w zasadzie zgodnie z wymogami prawa konstytuującego Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Studia trwają 4 semestry (albo 3 dla absolwentów kierunku bezpieczeństwo narodowe lub bezpieczeństwo wewnętrzne) i kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego magistra. Na realizację zajęć dydaktycznych przewidziano 1175 godzin w formie studiów stacjonarnych i 775 na studiach niestacjonarnych. Realizując program studiów student uzyskuje 121 punktów ECTS. W programie studiów II stopnia wyodrębniono 4 moduły kształcenia: przedmioty podstawowe – 15 punktów ECTS, przedmioty kierunkowe – 68 punktów ECTS, przedmioty ogólnouniversyteckie – 4 punkty, przedmioty do wyboru – 34 punkty ECTS.

W ramach programu studiów I stopnia Uczelnia oferuje na kierunku bezpieczeństwo narodowe sześć specjalności: zarządzanie kryzysowe i ochrona ludności, edukacja dla bezpieczeństwa, zarządzanie bezpieczeństwem i higiena pracy, logistyka bezpieczeństwa, zarządzanie bezpieczeństwem i obronnością, Policja w systemie bezpieczeństwa publicznego.

W ramach programu studiów II stopnia Uczelnia oferuje na kierunku bezpieczeństwo narodowe grupę przedmiotów do wyboru.

Sekwencja modułów i przedmiotów w modułach oraz układ przedmiotów w semestrach jest prawidłowy i zapewnia ciągłość kształcenia na kierunku, a także postęp w indywidualnym rozwoju studenta. Czas trwania kształcenia, dobór przedmiotowych treści kształcenia, zastosowane formy zajęć dydaktycznych oraz dobór przedmiotów do wyboru pozwalają na osiągnięcie zaprogramowanych efektów kształcenia, w tym specjalizację kształcenia wg indywidualnego zapotrzebowania studenta.

Stosowany **system punktów ECTS** określony jest zgodnie z Art. 164a ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Liczba punktów ECTS wymagana do zaliczenia roku wynosi co najmniej 60 punktów. Liczba punktów niezbędna do ukończenia studiów I stopnia wynosi 180 punktów ECTS, studiów II stopnia 121 punktów ECTS. W przypadku studiów niestacjonarnych punktacja ECTS na poszczególnych etapach studiów jest ta sama co w przypadku studiów stacjonarnych. Student, po uzyskaniu zgody Dziekana, może zaliczać wybrane zajęcia nieobjęte planem studiów na danym kierunku z zachowaniem systemu ECTS. Stosowany na wizytowanym kierunku system punktów ECTS umożliwia studentom uczestniczenie w wymianie krajowej oraz międzynarodowej. Przyjęta punktacja ECTS jest zgodna z wymogami prawa w układzie przedmiotowym (rozkład pracy studenta), semestralnym (30 punktów ECTS w semestrze) oraz dla całości programów kształcenia (minimum 180 punktów ECTS dla studiów I stopnia oraz 120 punktów ECTS dla studiów II stopnia). Zastrzeżenia budzi zbyt mała liczba punktów ECTS za praktyki zawodowe (240 godzin – 6 punktów ECTS).

Zdaniem ZO godziny praktyk zawodowych powinny być wliczone w łączną sumę godzin zajęć programowych wykazywanych w programie studiów a punkty ECTS wliczone w sumaryczną liczbę punktów ECTS uzyskiwaną przez studenta. W zestawieniach tabelarycznych nie zaliczono bowiem punktów ECTS za praktyki do łącznej liczby punktów przewidzianych programem studiów.

Plan studiów na poziomie pierwszego stopnia przewiduje 240 godzinną **praktykę zawodową**, dla studentów studiów stacjonarnych, w ramach której umieszczono 80 godzin praktyk grupowych oraz 160 godzin praktyki specjalistycznej indywidualnej. Studenci studiów niestacjonarnych zobligowani są do odbycia 20 godzin praktyk grupowych oraz 220 godzin praktyki specjalistycznej – indywidualnej. Praktyki grupowe studenci odbywają w instytucjach z którymi Uczelnia ma podpisaną umowę o współpracy, natomiast indywidualne w jednostkach odpowiadających specjalności studiów. W trakcie spotkania zespołu oceniającego PKA ze studentami poruszono kwestię odbywania oraz zaliczania praktyk. Studenci wskazali na udzielaną im pomoc ze strony Uczelni przy poszukiwaniu miejsca odbywania praktyk, pozytywnie ocenili wsparcie w zakresie kwestii formalnych.

Studenci odbywają praktyki w instytucjach związanych z szeroko pojętym obszarem bezpieczeństwa państwa wywodzącymi się zarówno z administracji rządowej oraz samorządowej jak i w jednostkach i służbach im podległych. Uczelnia wyspecyfikowała w Instrukcji programowej praktyk studenckich wykaz tych jednostek, pozwalając jednakże samym studentom elastycznie wybierać podmioty znajdujące się najbliżej ich miejsca zamieszkania – pod warunkiem, że miejsce odbywania praktyki w wybranej jednostce spełni wymagania zgodne z celem praktyki.

ZO analizował spójność programu i wymiaru praktyk zawodowych studentów, terminu ich realizacji, doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk oraz zaprogramowanymi kierunkowymi efektami kształcenia. W ocenie ZO charakter podmiotów przyjmujących studentów do odbycia praktyk zawodowych może gwarantować uzyskanie dużej wiedzy i umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych studentom kierunku bezpieczeństwo narodowe oraz sprzyjać ich konkurencyjności na rynku pracy. Praktyka zawodowa może umożliwić studentom skuteczne i praktyczne przygotowanie do podjęcia i wykonywania pracy w resortach obrony narodowej i spraw wewnętrznych, administracji rządowej, instytucjach samorządowych i innych placówkach działających w obszarze bezpieczeństwa narodowego

Realizacja praktyk odbywa się na podstawie indywidualnej umowy zawieranej między Uczelnią, reprezentowaną przez Dziekana Wydziału a stroną przyjmującą praktykanta. Analiza zawartych umów pozwala na stwierdzenie, że podmioty przyjmujące studentów do odbycia praktyk zawodowych dają gwarancje uzyskania dużej wiedzy i umiejętności praktycznych niezbędnych studentom kierunku bezpieczeństwo narodowe oraz przyczyniać się do zwiększenia ich konkurencyjności na rynku pracy. W tym zakresie ważne jest, by w dzienniczkach praktyk wdrożyć system ujmowania zarówno celów jak i efektów kształcenia. Wpłynie to pozytywnie na zaangażowanie podmiotów administracji publicznej, przyjmujących praktykanta, w proces kształtowania nie tylko wiedzy i umiejętności, ale również kompetencji społecznych – jakie powinien osiągnąć student po zakończeniu praktyki.

Dokonana analiza spójność programu i wymiaru praktyk zawodowych studentów, terminu ich realizacji, doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk, pozwala na stwierdzenie, że praktyki zawodowe mogą sprzyjać osiągnięciu kierunkowych efektów kształcenia.

W opinii studentów realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Wiedzę studenci zdobywają głównie poprzez klasyczne formy pracy akademickiej, czyli wykłady i bezpośredni kontakt z wykładowcą, nieliczne zajęcia prowadzone w formie e-learningu (wprowadzane eksperymentalnie); umiejętności nabywają głównie poprzez udział w ćwiczeniach i konwersatoriach a także na praktykach studenckich, zaś kompetencje społeczne w czasie trwania całego procesu kształcenia, w tym także na seminariach licencjackich i magisterskich. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci ocenili formy prowadzenia zajęć jako odpowiednio dobrane do treści kształcenia realizowanych w ramach poszczególnych zajęć. Według studentów, plan studiów jest ułożony prawidłowo i zachowuje właściwe proporcje pomiędzy przedmiotami podstawowymi i specjalnościowymi. Studenci jednoznacznie wskazali na zasadność przeprowadzanej ankiety badającej opinię o programie kształcenia w której to mogą wyrażać swoje zdanie między innymi na temat sekwencji przedmiotów, proporcji między wykładami a bardziej aktywnymi formami zajęć, obecności dublowanych treści w ramach studiów. Pozytywnie zostało również ocenione zaangażowanie nauczycieli akademickich w efektywne przekazywanie treści kształcenia, w postaci otwartości na propozycje studentów dotyczące realizowanego programu kształcenia. Nauczyciele akademicy umożliwiają studentom konsultacje zarówno za pośrednictwem poczty elektronicznej jak i indywidualne w czasie do tego wyznaczonym. W ocenie studentów sekwencja realizowanych przedmiotów jest właściwa i zapewnia ciągłość w zdobywaniu i poszerzaniu wiedzy bez powtarzania treści na poszczególnych zajęciach. Systematycznie poszerzane są umiejętności, wiedza jak i kompetencje studentów.

W opinii ZO Uczelnia dobrze zorganizowała **proces dydaktyczny**. Studia I stopnia trwają sześć semestrów, a studia II stopnia 4 semestry (od roku akad. 2013/2014, dla studentów będących absolwentami kierunków bezpieczeństwo wewnętrzne i bezpieczeństwo narodowe – 3 semestry). Proces dydaktyczny jest przyjazny dla studentów i pracowników dydaktycznych. Siatki zajęć informują o dobrze skoordynowanych zajęciach, które minimalizują konieczność przemieszczania się studentów między uczelnianymi budynkami w trakcie przerw. Zajęcia są skomasowane, bez zbędnych i długotrwałych przerw. Rozkład zajęć w tygodniu (dla studiów stacjonarnych) i w czasie zjazdu (dla studiów niestacjonarnych) jest w miarę równomierny, bez zbędnego nagromadzenia zajęć w wybrane dni. Studenci znają terminy dyżurów nauczycieli akademickich. Konsultacje odbywają się w dogodnych dla studentów i nauczycieli akademickich terminach. Sesje egzaminacyjne są zorganizowane prawidłowo. Przerwy między egzaminami pozwalają na racjonalne gospodarowanie wysiłkiem.

Możliwość **indywidualizacji procesu** kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych oraz studentów z niepełnosprawnościami należy ocenić pozytywnie. Szczególnie uzdolnieni i wyróżniający się studenci mogą ubiegać się o indywidualny plan studiów oraz indywidualny program kształcenia, w trakcie których Uczelnia zapewnia im możliwość uzupełnienia

programu studiów o dodatkowe przedmioty lub moduły, zastąpieniu jednych przedmiotów lub modułów innymi o zbliżonym wymiarze godzinowym i zakresie merytorycznym, zmianę kolejności i terminy zaliczania przedmiotów lub modułów w poszczególnych semestrach, przesunięcie terminu rozpoczęcia lub zakończenia semestru oraz czasu jego trwania. W zakresie możliwości indywidualizacji procesu kształcenia dla studentów z niepełnosprawnościami, Regulamin Studiów przyznaje tym osobom szczególne uprawnienia. Studenci niepełnosprawni mają w szczególności prawo do: ubiegania się o stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, starania się o indywidualny plan studiów i program kształcenia, wyboru grupy lektoratowej dostosowanej do potrzeb studenta, wyboru spośród oferowanych w Uczelni zajęć wychowania fizycznego takiej ich formy, która będzie odpowiednia do potrzeb i możliwości studenta, a jeżeli nie zachodzi możliwość uczęszczania na takie zajęcia, zwolnienia przez dziekana z zajęć wychowania fizycznego, składania egzaminów i zaliczeń w formie i warunkach dostosowanych do potrzeb wynikających z rodzaju i stopnia orzeczonej niepełnosprawności, korzystania z posiadanych przez Uczelnię zasobów bibliotecznych, korzystania z infrastruktury Uczelni i istniejących udogodnień technicznych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych. Nadto, podkreślić należy, że Uczelnia za pośrednictwem Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych zapewnia studentom z niepełnosprawnościami możliwość objęcia opieką przez specjalnie przeszkolonego asystenta, co potwierdzili sami studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA.

2. Zespół oceniający dokonał oceny czy treści programowe, zakładane efekty kształcenia, a także formy i metody dydaktyczne tworzą spójną i jednolitą całość. Oceny dokonano analizując treści kierunkowych, modułowych i przedmiotowych efektów kształcenia, matrycy efektów i modułów kształcenia, programu studiów oraz sylabusów przedmiotów.

ZO uznaje, że programy kształcenia będące przedmiotem oceny zawierają prawidłowo dobrane treści kształcenia, adekwatne do zakładanych kierunkowych efektów kształcenia formy zajęć dydaktycznych i odpowiednie metody kształcenia w ramach przedmiotów. Na tej podstawie można stwierdzić, że zakładane efekty kształcenia w programie kształcenia, a także treści poszczególnych przedmiotów zebranych w programach studiów i opracowywane na tej podstawie sylabusy modułów kształcenia oraz sylabusy przedmiotów dają obraz jednolitego i spójnego systemu nauczania. Może to sprzyjać osiągnięciu efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu, w tym modułu przedmiotów do wyboru, danego poziomu studiów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) **Realizowany program kształcenia wraz z programem studiów umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Pozwala również na uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta dobrze przygotowanego do pracy w służbach rządowych oraz samorządowych na stanowiskach związanych z kierowaniem zespołami ludzkimi w jednostkach organizacyjnych administracji publicznej w sytuacjach kryzysowych, klęsk żywiołowych i zagrożenia państwa lub w strukturach służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa. W opinii studentów realizowany proces kształcenia, z uwzględnieniem treści oraz czasu kształcenia jest właściwy, umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz ułatwi przyszłym absolwentom kierunku ubieganie się o zatrudnienie na rynku pracy.**
- 2) **Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.**

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

1) Wydział Nauk o Bezpieczeństwie (WNoB), jest jednostką organizacyjną Akademii im Frycza Modrzewskiego w Krakowie, który posiada dość stabilny potencjał naukowo-dydaktyczny. Na wydziale zatrudnionych jest 6 nauczycieli akademickich z tytułem profesora (10 % ogółu nauczycieli), 19 z tytułem doktora habilitowanego (30 % ogółu nauczycieli), 26 ze stopniem doktora (42 % ogółu nauczycieli) oraz 11 pozostałych nauczycieli akademickich i pracowników naukowych.

Zajęcia dydaktyczne na I i II stopniu studiów prowadzone są przez 14 nauczycieli akademickich, zaliczanych do minimum kadrowego na kierunku bezpieczeństwo narodowe oraz 79 pozostałych nauczycieli akademickich, którzy prowadzą zajęcia na ocenianym kierunku. Pewnym mankamentem w zakresie oceny potencjału naukowo-dydaktycznego realizującego proces dydaktyczny ocenianego kierunku jest zbyt mała liczba nauczycieli reprezentujących dyscyplinę nauki o bezpieczeństwie, do której w głównej mierze przypisane są efekty kształcenia ocenianego kierunku. Na 79 nauczycieli spoza minimum kadrowego, prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku¹, **tylko ok. 20 % jest reprezentantem dyscypliny nauki o bezpieczeństwie**. Natomiast wartym podkreślenia jest fakt, iż są też przypadki nauczycieli akademickich, którzy posiadają bogate doświadczenia zawodowe w obszarze bezpieczeństwa i którzy łączą pracę zawodową z prowadzeniem zajęć na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie na ocenianym kierunku *bezpieczeństwo narodowe*.

Prowadzona analiza potencjału naukowo-dydaktycznego w aspekcie możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia pozwala stwierdzić, iż struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich zatrudnionych w wydziale, ich dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe oraz posiadane kwalifikacje umożliwiają osiągnięcie zdefiniowanych w programie efektów kształcenia ocenianego kierunku studiów, jednak struktura reprezentowanych przez nauczycieli dyscyplin naukowych powinna zostać poprawiona na rzecz dyscypliny nauki o bezpieczeństwie.

2) Zgodnie z Raportem samooceny do minimum kadrowego ocenianego kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* Uczelnia zgłosiła 14 nauczycieli akademickich, **w tym 9 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 5 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora**. Zespół Oceniający PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z Władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową, dorobek, w tym zwłaszcza publikacyjny oraz doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią. Sprawdzone również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego.

Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Teczki zawierają także świadectwa pracy, będące potwierdzeniem deklarowanego dorobku praktycznego.

W wyniku weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a Ustawy z dnia 27 lipca 2005r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 572 z późn. zm.). Stwierdzono także, że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.).

---

¹ Analizy dokonano na podstawie załącznika 2 do Raportu samooceny – Wykaz pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów.

Analiza obciążenia nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe pozwala na stwierdzenie, że spełnione są warunki określone w § 13 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), mówiące o tym, że „*Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora*”.

Na podstawie analizy umów o pracę oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż minimum kadrowe charakteryzuje się stabilnością. Zdecydowana większość nauczycieli akademickich jest zatrudniona w uczelni od kilku/kilkunastu lat, a niemal wszystkie umowy o pracę są zawarte na czas nieokreślony. Dla wszystkich nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy.

Z analizy danych dotyczących składu minimum kadrowego wizytowanego kierunku studiów z okresu ostatnich 5 lat, tj. 2009/2010 – 2013/2014, przedstawionych Zespołowi Oceniającemu PKA w trakcie wizytacji wynika, że niemal wszyscy spośród nauczycieli zaliczonych do minimum kadrowego w bieżącym roku akademickim byli zaliczeni do minimum tego kierunku od roku akademickiego 2009/2010 (jeden z nauczycieli akademickich stanowi minimum kadrowe od roku akademickiego 2011/2012, również jeden od roku akademickiego 2012/2013). Powyższe fakty pozwalają na stwierdzenie, że minimum kadrowe studiów na ocenianym kierunku „bezpieczeństwo narodowe” jest stabilne.

Zajęcia dydaktyczne na wizytowanym kierunku w większości są prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających dorobek z odpowiadających im dziedzinom i dyscyplinom naukowym. Jednak występują w tym zakresie także uchybienia w zakresie zgodności dorobku naukowego z prowadzonym przedmiotem. Przykładem mogą być przedmioty *System reagowania kryzysowego NATO i UE*, prowadzony przez osobę, w której wykazie dorobku naukowego nie występuje ten obszar badań. Podobna sytuacja jest w przypadku wiodącego przedmiotu dla kierunku *Bezpieczeństwo narodowe*, jakim jest przedmiot *System bezpieczeństwa państwa*, a reprezentuje dyscyplinę prawa i w wykazie brak jest dorobku naukowego związanego bezpośrednio z obszarem bezpieczeństwa państwa. Zdarzają się też przypadki braku badań i publikacji w obszarze nauk do którego zaliczony jest kierunek studiów.

Przedmioty specjalnościowe, które mają na celu zdobycie praktycznych umiejętności i kompetencji, obsadzone są przez specjalistów z dużym doświadczeniem zawodowym lub stosownym dorobkiem badawczym. W ogólnej ocenie (mimo wskazanych błędów jednostkowych), posiadany zasób potencjału naukowo-dydaktycznego, jak też struktura kwalifikacji kadry wydziału pozwala na zachowanie poprawności obsady zajęć dydaktycznych i zgodności z określonymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów.

W zakresie ogólnej oceny hospitowanych zajęć, zespół oceniający stwierdza (zał. 6):

- zajęcia były prowadzone z wykorzystaniem metod aktywizujących studentów,
- prowadzący zajęcia mieli dobry kontakt ze studentami,
- osoby prowadzące zajęcia wykazywały się odpowiednimi kompetencjami,
- podczas wizytacji zajęcia odbywały się zgodnie z rozkładem (punktualne rozpoczęcie i zakończenie),

frekwencja na zajęciach była dobra.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów ocenianego kierunku spełnia wymagania § 17 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie przy liczebności minimum kadrowego równej 14 oraz liczbie studentów – 826 wynosi $14/826 = 1/59$, przy wymaganym 1:160.

3) Kadra realizująca zajęcia dydaktyczne na kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* składa się z pracowników etatowych oraz osób prowadzących zajęcia na podstawie umów cywilno-prawnych. Z odpowiednim dorobkiem naukowo-dydaktycznym. Zasadą stosowaną w doborze kadry jest:

- posiadanie przez nią odpowiednich kwalifikacji zgodnych z zakresem nauczania i pracy naukowej;
- osiągnięcia naukowo-dydaktyczne i organizacyjne zgodne z zakresem przydzielonych zajęć;
- dobra opinia środowiska akademickiego, w tym także studentów;
- wykazanie się umiejętnością zdobywania grantów na badania naukowe.

Na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie Akademii im Frycza Modrzewskiego w Krakowie podnoszenie kwalifikacji nauczycieli akademickich oraz zapewnienie rozwoju naukowego wspomagane jest przez szereg różnych czynników. Pierwszym z nich jest możliwość ubiegania się o urlopy naukowe (art. 134 i 54 Statut Krakowskiej Akademii im. A. F. Modrzewskiego), stosowne stypendia i uczestniczenia w stażach krajowych i zagranicznych. Kolejnym czynnikiem aktywizującym rozwój naukowy i podnoszenia kwalifikacji przez nauczycieli akademickich jest konkursowy system zatrudniania, który w swych założeniach przewiduje promowanie najlepszych nauczycieli akademickich. Następnym elementem wspierającym rozwój nauczycieli akademickich wydziału jest odpowiednie kształtowanie indywidualnego obciążenia dydaktycznego w taki sposób, aby umożliwiała odbywane staży i praktyk zarówno w kraju jak i za granicą. Ponadto realizowane jest stymulowanie nowych kierunków badań naukowych i wspieranie rozwoju młodych kadr naukowo-badawczych.

Podnoszeniu kwalifikacji nauczycieli sprzyja też stosowana polityka kadrowa na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie ukierunkowana na optymalizację poziomu i struktury zatrudnienia z punktu widzenia efektywności działalności naukowo-dydaktycznej oraz rozwój kadry poprzez system ocen i motywacji. System ocen pracowników w warstwie podnoszenia kwalifikacji zawiera między innymi:

- parametryczną ocenę każdego pracownika w trzech obszarach: naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym;
- okresowe, regulaminowe oceny pracowników dokonywane przez Wydziałową Komisję Oceniającą;
- oceny zajęć dydaktycznych dokonywane przez studentów;
- oceny hospitacji zajęć dokonywane przez wyznaczonych przez Dziekana pracowników Wydziału.

Podnoszeniu kwalifikacji także sprzyjają organizowane konferencje naukowe krajowe i międzynarodowe, jak też organizowane przez pracowników Wydziału (3-5 konferencji rocznie). Ponadto, pracownicy mogą liczyć na wsparcie finansowe ze strony Uczelni w przypadku uczestnictwa w konferencjach o wymiarze krajowym i międzynarodowym. Ważnym elementem jest też wspieranie procesu wydawniczego i działalności publikacyjnej pracowników wydziału poprzez możliwość publikowania w recenzowanych czasopismach naukowych prowadzonych przez wydział, do takich publikacji można zaliczyć czasopisma naukowe: „Bezpieczeństwo. Teoria i praktyka”, „Krakowskie Studia Międzynarodowe”, oraz „Państwo i Prawo”, oraz w ramach współpracy wydziału z wiodącymi ośrodkami naukowo-dydaktycznymi, którym bliska jest problematyka bezpieczeństwa, do których możemy zaliczyć między innymi: Katolicki Uniwersytet w Ruzomberku, Wojskową Akademię Techniczną w Warszawie, Akademię Obrony Narodowej w Warszawie, Dowództwo Wojsk Specjalnych w Krakowie, Komendę Miejską Policji w Krakowie. Na uwagę zasługuje zaangażowanie nauczycieli akademickich Wydziału w realizację prac naukowo badawczych, a tym samym pracę nad własnym rozwojem naukowym.

Ważną kwestią w zakresie wsparcia rozwoju naukowego i podnoszenia kwalifikacji jest finansowanie przez Uczelnię kosztów procedur naukowych (doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich) pracowników etatowych Wydziału.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają w pełni osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów kształcenia danego programu studiów.**
- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Jednostka spełnia wymogu § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. (Dz.U. Nr 243 poz. 1445 z późn. zm.).**
- 3) Polityka kadrowa i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów wyróżniająca.**

(Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie umiejscowiona jest na ul. Gustawa Herlinga Grudzińskiego 1. Zasadniczą bazę lokalową uczelni stanowi nowoczesny kampus, będący własnością Uczelni. Głównym elementem infrastruktury dydaktyczno-naukowej uczelni są budynki o wysokim standardzie o numeracji A, B, C, które są wykorzystywane zarówno na potrzeby dydaktyczne i naukowe, jak i logistyczno-bytowe (biblioteka, aule, sale ćwiczeniowe, laboratorium, sale do ćwiczeń sportowych, stołówka akademicka, itp.). W uczelni przyjęto politykę nieograniczonego dostępu do infrastruktury dydaktycznej i naukowej przez nauczycieli i studentów poszczególnych kierunków studiów poprzez planowanie wykorzystania auli, sal wykładowych i seminaryjnych oraz ćwiczeniowych na poziomie uczelni. Przyjęta koncepcja sprawia, że infrastruktura uczelni stanowi też infrastrukturę Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie w zakresie istniejących potrzeb dydaktyczno-naukowych. W kampusie znajduje się 71 sal dydaktycznych (wykładowe, ćwiczeniowe, laboratoryjne i seminaryjne, specjalistyczne warsztatowe). Studenci mają do dyspozycji wykładowe sale multimedialne, pracownie komputerowe, pracownię grafiki komputerowej, a także liczne sale ćwiczeniowe, które spełniają wysokie standardy techniczne i są w pełni dostosowane do potrzeb kształcenia na omawianym kierunku. Trzy największe aule wyposażone są w zaplecze techniczne wykorzystywane przy organizacji konferencji naukowych, wizualizatory, magnetowidy, odtwarzacze DVD, tablice elektroniczne. Większość sal wykładowych wyposażona jest w sprzęt komputerowy z rzutnikiem multimedialnym z dostępem do Internetu oraz nagłośnienie. W uczelni jest 10 pracowni komputerowych i kafejka internetowa z 22 stanowiskami. Uczelnia dysponuje również strzelnicą sportową i własnym studium telewizyjnym. Na terenie całego kampusu znajduje się także darmowy dostęp do bezprzewodowego Internetu (hot spot). Wszystkie sale dostosowane są do liczebności poszczególnych grup studenckich, a uczelnia zapewnia ok. 6,5 tys. miejsc dydaktycznych dla studiujących w tym samym czasie.

Dziekanat Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie ma swoją siedzibę w budynku C na 3 piętrze w kampusie uczelni. Dziekanat zajmuje dwa pomieszczenia połączone ze sobą, które przystosowane są do obsługi dwóch kierunków studiów Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie. Kolejne pomieszczenia przyległe do dziekanatu zajmowane są przez Dziekana Wydziału i prodziekanów oraz pracowników Wydziału.

Wysoką ocenę istniejącej infrastruktury dydaktycznej obniża jednak brak specjalistycznych laboratoriów, które mogą być dużym wsparciem w zakresie realizowanego procesu dydaktycznego i osiągnięcia efektów kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*. Tego typu laboratoria umożliwią rozwijanie i weryfikację umiejętności oraz kompetencji (efektów kształcenia) studentów do rozwiązywania problemów (często z praktycznym aspektem) z obszaru zarządzania kryzysowego, obronności czy też bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jednak na podkreślenie zasługuje fakt, że organizator procesu dydaktycznego ocenianego kierunku, którym jest Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie, postrzega taką potrzebę i dąży do wzbogacenia programu kształcenia o takie elementy. Przykładowo zajęcia z przedmiotu *Strzelectwo sportowe i specjalne* były prowadzone na bazie obiektów poligonu wojskowego Pasternik oraz strzelnicach LOK. Obecnie kończone są prace urządzeniem własnej strzelnicy sportowej w budynku dydaktycznym B. Zajęcia z przedmiotu *Dokumentacja fotograficzna i filmowa* miejsca zdarzeń realizowane przy współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie i na jej bazie. Zaś zajęcia z przedmiotu *Wiedza o wojsku i obronności* odbywały się na obiektach Dowództwa Wojsk Specjalnych, Jednostki Wojskowej NIL, 6 Brygady Powietrzno-desantowej oraz 2 Korpusu Zmechanizowanego (z bazy których wydział może korzystać na podstawie podpisanych umów o współpracy).

Dużym atutem w zakresie wsparcia realizowanego procesu dydaktycznego i osiągnięcia efektów kształcenia na ocenianym kierunku jest Biblioteka AKiAFM, która istnieje od 2001r. Obecnie usytuowana jest w nowo oddanym budynku kampusu szkoły przy ulicy Gustawa Herlinga – Grudzińskiego 1. Nowoczesny kompleks o powierzchni 2300 m² to Czytelnia Główna, Czytelnia Czasopism, Oddział Informacji Naukowej i Wypożyczalnia. Ponadto Biblioteka posiada dwa magazyny biblioteczne, umożliwiające przechowanie ok. 550 tys. wol. Studenci mają możliwość korzystać ze zbiorów bibliotecznych przez 7 dni w tygodniu.

Zbiory biblioteki liczą:

- 109 000 woluminów, w tym około jedną trzecią stanowią publikacje obcojęzyczne, głównie niemieckie i angielskie;
  - 411 tytuły czasopism w prenumeracie bieżącej, w tym również pozycje obcojęzyczne;
  - około 1290 tytułów czasopism archiwalnych;
- oraz kilka tysięcy woluminów w opracowaniu bibliotecznym.

Od 2007r. biblioteka gromadzi zbiory także pod kątem potrzeb kierunku „bezpieczeństwo narodowe” W chwili obecnej biblioteka posiada w swoich zbiorach większość lektur zawartych w sylabusach do przedmiotów podstawowych i kierunkowych oraz wiele ujętych w sylabusach do przedmiotów specjalnościowych. Tylko nieliczne i trudno dostępne na rynku wydawniczym publikacje nie są do dyspozycji studentów w bibliotece KAiAFM. Ponadto w zbiorach biblioteki znajduje się wiele publikacji specjalistycznych nie ujętych w sylabusach, a powiązanych z obszarem tematycznym kierunku, specjalności. Biblioteka gromadzi również archiwum filmowe. Obecnie dostępnych jest ok. 200 tytułów.

Dodatkowo studenci mają dostęp do internetowych baz danych obsługiwanych przez Oddział Informacji Naukowej: EBSCO, EMIS, Lex Omega. Od września 2010 roku Krakowska Akademia uczestniczy w programie Wirtualna Biblioteka Nauki realizowanym przez ICM Uniwersytet Warszawski i w związku z tym korzysta w ramach licencji ogólnokrajowych z dostępu do:

- kolekcji czasopism Elsevier (ScienceDirect),
- kolekcji czasopism Springer (SpringerLink),
- kolekcji czasopism Wiley (Wiley Online Library),
- czasopism Science i Nature,
- bazy Scopus,
- bazy Web of Knowledge.

Użytkownicy OIN mają do dyspozycji 15 samodzielnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu. Do dyspozycji użytkowników w Bibliotece jest ponad 100 miejsc siedzących i 55 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu.

Biorąc pod uwagę zaprezentowaną bazę dydaktyczną, zasoby biblioteczne, swobodny dostęp do sieci Internetu zarówno w budynkach akademickich jak i w miejscach odpoczynku, a także w miarę przyjazny i otwarty na bieżące zapotrzebowanie system nabywania interesujących publikacji należy uznać środki jak i narzędzia dydaktyczne za wystarczające do realizacji programu na kierunku bezpieczeństwo narodowe.

Korzystanie z zasobów bibliotecznych poprzedzone jest szkoleniem bibliotecznym prowadzonym przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych przez studentów pierwszych roczników.

Osiąganie efektów kształcenia realizowane jest też poprzez praktykę zawodową, organizowaną przez Wydział Nauk o Bezpieczeństwie, która jest integralną częścią procesu kształcenia. Wymaganym miejscem odbycia praktyki są instytucje administracji rządowej (jednostki wojskowe, policja, straż pożarna itp.) oraz w podmiotach samorządowych (urzędy gminy, starostwa powiatowe, urzędy marszałkowskie, komisariaty policji), organizacje i instytucje współpracujące z instytucjami i urzędami samorządu terytorialnego, w tym organizacje pozarządowe.

Należy ocenić, że praktyki na ocenianym kierunku w Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie AKiAFM odbywają się w instytucjach związanych z szeroko pojętym obszarem bezpieczeństwa państwa wywodzących się zarówno z administracji rządowej oraz samorządowej jak i instytucji z nimi współpracującymi. W trakcie praktyki studenci zapoznają się z pracą i funkcjonowaniem instytucji w sposób teoretyczny i praktyczny, tj. podejmując konkretne działania i wykonując czynności w ramach jej zadań i kompetencji.

W toku praktyki student wykonuje obowiązki zbliżone do obowiązków etatowych pracowników placówki. Praktykant ma obowiązek zadbania, by powierzane mu czynności i zadania przyczyniały się do rozwoju jego zawodowych i kierunkowych kompetencji i umiejętności. Jednakże zasadnicze wytyczne do realizacji praktyk są określone w karcie przedmiotu efektach kształcenia i skorelowane z nimi karty zaliczenia praktyk. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że instytucje, w których odbywają praktyki studenci wydziału są dobrze przygotowani do ich realizacji tych praktyk, a także dokładają wszelkich starań, aby praktyki przynosiły prawidłowe efekty wynikające z przyjętych założeń programowych.

W zakresie przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych budynki kampusu Uczelni są bardzo dobrze dostosowane, co zostało dodatkowo potwierdzone wyróżnieniem w konkursie „Kraków bez barier 2012”. Budynki Kampusu były projektowane w zgodzie z podstawowymi zasadami projektowania uniwersalnego, dzięki czemu zminimalizowano konieczność instalowania dodatkowych udogodnień dedykowanych wyłącznie osobom niepełnosprawnym. Tam gdzie było to konieczne zbudowano podjazdy, zainstalowano windę przyschodową. W każdym budynku znajdują się windy ułatwiające poruszanie się między piętrami. W każdym z budynków znajdują się również dostosowane toalety. Sale dydaktyczne i pomieszczenia dziekanatów opisane są na drzwiach pismem brajlowskim, w wyznaczonych miejscach umieszczone są przyciski *call hear* oraz makiety kampusu w języku brajla, w dwóch największych aulach znajdują się pętle indukcyjne. W kafejce internetowej znajdują się 4 stanowiska dostosowane do osób niepełnosprawnych ze specjalistycznym sprzętem (laptopy i skanery) oraz oprogramowaniem (JAWS i MAGIC). Szlaki komunikacyjne w budynkach uczelni nie stanowią żadnych problemów dla studentów niepełnosprawnych. Aby umożliwić studentom jak najpełniejszy udział w procesie kształcenia od roku akademickiego 2012/2013 studenci mogą starać się o wsparcie asystenta akademickiego. Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych prowadzi stały monitoring bieżących potrzeb studentów oraz ewaluację wprowadzanych projektów. Dzięki środkom na zadania związane ze stwarzaniem studentom Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia możliwe jest ciągłe

udoskonalenie rozwiązań. W bieżącym roku akademickim planowane jest między innymi utworzenie grup lektoratu dostosowanych do potrzeb osób z dysfunkcjami sensorycznymi oraz uruchomienie wypożyczalni sprzętu wspomagającego proces kształcenia.

Studenci bardzo dobrze oceniają dostosowanie bazy dydaktycznej i naukowej do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia. W ocenie studentów sale dydaktyczne umożliwiają korzystanie z projektorów multimedialnych, ekranów, wysokiej jakości sprzętu komputerowego z dostępem do Internetu, sprzętu nagłaśniającego, DVD i video dającego możliwość prezentacji materiałów filmowych, nagrań audio, oraz innych prac multimedialnych pomagających wzbogacić treść zajęć. Na szczególne wyróżnienie zasługuje dostosowanie bazy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, według których dostosowanie to umożliwia im podejmowanie studiów na równi z w pełni sprawnymi rówieśnikami.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium:

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka w pełni daje możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych. Studenci bardzo dobrze oceniają dostosowanie bazy dydaktycznej i naukowej do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Badania naukowe nauczycieli akademickich Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie KAiAFM, prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku, mieszczą się w zakresie dyscypliny nauki o bezpieczeństwie i nauki o obronności. Badania naukowe pracowników Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie zasadniczo związane są z uzyskiwaniem przez nich stopni i tytułów naukowych. Koncentrują się głównie wokół przygotowywanych przez nich rozpraw doktorskich, habilitacyjnych czy monografii. Wobec powyższego należy je rozpatrywać indywidualnie, przez pryzmat poszczególnych jednostek organizacyjnych i pracowników wydziału. Można jednak zidentyfikować główne kierunki badań naukowych do których można zaliczyć:

- podmiotowe i przedmiotowe ujęcie bezpieczeństwa narodowego;
- zarządzanie instytucjami publicznymi w zmieniających się uwarunkowaniach społeczno-politycznych RP w aspekcie bezpieczeństwa państwa;
- siły zbrojne w kształtowaniu bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego;
- efektywności bezpieczeństwa struktur zarządzania kryzysowego;
- logistyka bezpieczeństwa;
- metody analizy i oceny ryzyka w sytuacji zagrożeń bezpieczeństwa;
- edukacją dla bezpieczeństwa, system społeczny przygotowania na rzecz obronności w zakresie bezpieczeństwa;
- aspekty bezpieczeństwa międzynarodowego w zmieniających się obszarach współczesnej rzeczywistości;
- globalizacja w kontekście instytucjonalizacji współpracy transatlantyckiej.

Prowadzone badania realizowane są głównie z środków przyznanych na podstawową działalność statutową, utrzymanie potencjału badawczego, realizację badań własnych oraz rozwój młodych naukowców w latach 2010-2013. **Pewnym mankamentem działalności naukowej realizowanej przez pracowników naukowo-dydaktycznych jest mała aktywność w realizacji projektów i programów badawczo-rozwojowych związanych z bezpieczeństwem i obronnością** w ramach konkursów organizowanych przez NCBiR w wymiarze krajowym i międzynarodowym. **Powodem może być skromny potencjał naukowy wydziału reprezentujący nauki o bezpieczeństwie i nauki o obronności.**

Działalność naukową jednostki dokumentują publikacje naukowe obejmujące kilkadziesiąt artykułów w czasopismach naukowych, kilkadziesiąt rozdziałów w monografiach, monografie oraz redakcje monografii naukowych (szczegółowy wykaz w załączniku). Prezentacji dorobku naukowego pracowników w językach konferencyjnych, a także środowiska naukowego współpracującego z wydziałem, służy czasopismo naukowe „*Bezpieczeństwo. Teoria i praktyka*”. Jest to punktowany kwartalnik naukowy, ukazujący się od 2004r., w nakładzie 300 egzemplarzy. Pracownicy wydziału prezentują swój dorobek naukowy również na łamach czasopism wydawanych przez inne Wydziały KAiAFM: „*Krakowskie Studia Międzynarodowe*”, „*Państwo i Prawo*” oraz „*Studia Prawnicze*”. Popularyzacji dorobku służy również współpraca z wydawnictwem uczelnianym, Oficyna Wydawnicza A.F. Modrzewskiego, w którym ukazują się monografie pracowników Wydziału, w tym również seria wydawnicza pt. „*Bezpieczeństwo i Obronność*”

Ocena działalności naukowej, w warstwie badań naukowych pozwala stwierdzić, iż istnieje duże skoordynowanie działalności badawczej z programem kształcenia. Duża część tematów prac naukowo-badawczych wspomaga proces dydaktyczny, a odzwierciedleniem są podręczniki, skrypty, skrypty wykładów i inne opracowania (Tabela 1).

Tabela 1

Wykaz publikacji wspierający proces dydaktyczny

RODZAJ PUBLIKACJI	2009	2010	2011	2012	2013	RAZEM
Monografie i podręczniki akademickie, które zgodnie z afiliacją autora stanowią dorobek naukowy KAiAFM	4	5	2	1	1	13
Autorstwo rozdziału w monografii lub podręczniku akademickim w języku polskim lub innym	13	18	19	5	3	58
Publikacje w recenzowanych czasopismach zagranicznych i polskich o zasięgu co najmniej krajowym	5	8	4	7	8	32

Dokonania naukowe pracowników wydziału prezentowane są również w formie licznych referatów na konferencjach zagranicznych oraz krajowych. Istotnym elementem działalności naukowej jest również organizowanie przez wydział konferencji o charakterze krajowym i międzynarodowym. Wydział Nauk o Bezpieczeństwie bierze aktywny udział w organizacji dorocznych Międzynarodowych Konferencji Naukowych Krakowskiej Akademii „Państwo, Gospodarka, Społeczeństwo”, z osobną sekcją organizowaną przez Wydział, w której uczestniczy kilkudziesięciu pracowników naukowych z zagranicy i z Polski.

Ponadto wydział organizuje i współorganizuje konferencje, seminaria i spotkania naukowe. Należy wymienić tutaj m.in.:

- 02.03.2010r., *Przysposobienie obronne – edukacja dla bezpieczeństwa w świetle aktualnych przepisów prawa* - we współudziale Kuratorium Oświaty w Krakowie.
- 14-15.06.2010r., *Uwarunkowania, koncepcje, wyzwania bezpieczeństwa oraz współpracy międzynarodowej w XX i XXI wieku* - Konferencja zorganizowana z okazji 40-lecia pracy naukowej prof. dr. hab. Erharda Cziomera.
- 13-15.06.2010r., X Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Państwo, Gospodarka, Społeczeństwo - *Nauki o bezpieczeństwie wobec wyzwań współczesnego świata*.
- 14.04.2011r., *Młodość, prędkość, narkotyki* - konferencja zorganizowana wspólnie z Komendą Miejską Policji w Krakowie, Komisją ds. Bezpieczeństwa Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego oraz Wydziałem Nauk o Bezpieczeństwie KAAFAM.

- 13-14.06.2011r., XI Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Państwo, Gospodarka, Społeczeństwo - *Perspektywy bezpieczeństwa międzynarodowego w świetle nowej strategii NATO*.
- 03-05.06.2012r. Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Państwo, Gospodarka, Społeczeństwo - *Antynomie i wizje współczesnej Europy: kierunki, przyczyny i konsekwencje zmian społecznych, gospodarczych i kulturowych w erze ponowoczesnej*.
- 10-11.06.2013r., Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Państwo, Gospodarka, Społeczeństwo – *Bezpieczeństwo i obronność RP*.

W wydziale bardzo rozwinięta jest formuła organizowania spotkań i wykładów otwartych z przedstawicielami instytucji zewnętrznych, tematycznie związanych z bezpieczeństwem narodowym. Przykłady takich spotkań łączących teorię z praktyką wzbogacających wiedzę pracowników i studentów to między innymi:

- *Strategia bezpieczeństwa narodowego w świetle zmieniających się uwarunkowań środowiska bezpieczeństwa międzynarodowego*, gen. broni doc. dr Mieczysław Bieniek (Radca Pełnomocny Ministra Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej), 17.10.2008r,
- *Aktualne wyzwania w zakresie bezpieczeństwa w UE i NATO*, gen. broni doc. dr Mieczysław Bieniek (Polski Przedstawiciel Wojskowy przy Komitetach Wojskowych NATO i UE –Bruksela), 24.10.2009r,
- *NATO jako sojusz polityczno – militarny, zagrożenia i nowe wyzwania. Polski wkład w opracowanie nowej koncepcji strategicznej NATO*, gen. broni doc. dr Mieczysław Bieniek (Polski Przedstawiciel Wojskowy przy Komitetach Wojskowych NATO i UE – Bruksela), 9.01.2010r,
- *Rola i miejsce wojsk lądowych Sił Zbrojnych RP w zmieniających się uwarunkowaniach bezpieczeństwa europejskiego i światowego*, gen. dyw. Edward Gruszka (Szef Sztabu – Zastępca Dowódcy Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych RP), 20.03.2010r,
- *Nowa doktryna wojenna Rosji. Nowa koncepcja strategiczna NATO i rola Polski w jej realizacji*, gen. doc. dr Mieczysław Bieniek (Polski Przedstawiciel Wojskowy przy Komitetach Wojskowych NATO i UE –Bruksela), 9.04.2010r,
- *Transformacja NATO na progu XXI wieku*, gen. doc. dr Mieczysław Bieniek (Zastępca Dowódcy w Dowództwie Strategicznym NATO w Norfolk – Virginia, USA), 9.10.2010r,
- *Profesjonalizacja Sił Zbrojnych RP*, Bogdan Klich – Minister Obrony Narodowej, 03.12.2010r,
- *Szczyt Lizboński. NATO na progu XXI wieku – nowa Koncepcja Strategiczna*, gen. doc. dr Mieczysław Bieniek (Zastępca Dowódcy w Dowództwie Strategicznym NATO w Norfolk – Virginia, USA), 04.12.2010r,
- *Dowództwo Operacyjne Sił Zbrojnych RP we współczesnym systemie bezpieczeństwa*, gen. broni Edward Gruszka, Dowódca Operacyjny Sił Zbrojnych RP, 11.12.2010r,
- *Wyzwania i wymagania wobec Sił Zbrojnych w aspekcie prognozowanych zmian środowiska bezpieczeństwa*, gen. dyw. Mirosław Różański (Dowódca 11. Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancerniej w Żaganiu), 26.02.2011r,
- *Bezpieczeństwo energetyczne – nowe wyzwanie bezpieczeństwa ekonomicznego*, gen. doc. dr Mieczysław Bieniek (Zastępca Dowódcy w Dowództwie Strategicznym NATO w Norfolk – Virginia, USA), 19.03.2011r.
- *Rola dyplomacji w rozwiązywaniu konfliktów zbrojnych*, gen. dr Mieczysław Bieniek (Zastępca Dowódcy w Dowództwie Strategicznym NATO w Norfolk – Virginia, USA), 14.05.2011r.
- *Wojska specjalne w doktrynie obronnej państwa* - gen. bryg. Piotra Patalonga, Dowódcy Wojsk Specjalnych, 12.10.2012r.
- *Nowe zagrożenia i wyzwania – analiza aktualnego i przyszłego środowiska bezpieczeństwa* - gen. dr Mieczysław Bieniek (Zastępca Dowódcy w Dowództwie Strategicznym NATO w Norfolk –Virginia, USA), 14.10.2012r.

- *Współczesne środowisko bezpieczeństwa – wnioski z operacji w Afganistanie* - gen. dr Mieczysław Bieniek (Zastępca Dowódcy w Dowództwie Strategicznym NATO w Norfolk – Virginia, USA) oraz gen. bryg. Bogdan Tworowski, Dowódca XI zmiany PKW Afganistan, zastępca Szefa Sztabu LCC IZMIR, 05.01.2013r.
- *Spotkanie z asami polskiego wywiadu* – płk w st. spocz. dr Aleksander Makowski oraz płk w st. spocz. Vincent V. Severski, 20.04.2013r.

Istotne miejsce w kształtowaniu postaw studentów, zwłaszcza w zakresie poszukiwania form praktycznego zaznajamiania się z różnymi obszarami bezpieczeństwa są koła naukowe: *Studentów Bezpieczeństwa Narodowego* oraz *Bezpieczeństwa Wewnętrznego*. W opinii studentów działania prowadzone przez koła naukowe umożliwiają szerokiemu gronu studentów udział w badaniach i projektach prowadzonych przez owe organizacje. W ramach kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* funkcjonuje jedno koło naukowe dostępne dla wszystkich studentów. Niestety cieszy się ono umiarkowanym zainteresowaniem wśród studentów ze względu na ograniczenia czasowe na działalność naukową. Nauczyciele akademicy informują oraz zachęcają studentów do prowadzonych badań naukowych. Studenci, którzy zaangażują się w działalność naukową, wyniki swych prac mogą prezentować na sesjach naukowych mających formę konferencji oraz w publikacjach Uczelnianych, takich jak: „*Z zagadnień bezpieczeństwa biznesu*”, czy „*Nowe kierunki w badaniach i naukach o edukacji i bezpieczeństwie w XX wieku*”.

Dokonując podsumowania działalności naukowej Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii należy stwierdzić, że wydział prowadzi szeroko zakrojone badania naukowe, co znalazło odzwierciedlenie w przyznanej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego **naukowej kategorii B**, już po raz drugi (2010, 2013). Ponadto, na ocenę pozytywną składa się **po pierwsze** realizowana współpraca naukowo-badawcza z innymi uczelniami w postaci organizowania wspólnych konferencji i sympozjów naukowych w wymiarze krajowym i międzynarodowym, **po drugie** umowy i porozumienia z uczelniami i instytucjami służące rozwojowi badań naukowych, wymianie doświadczeń dydaktycznych. Realizowane jest to, poprzez wyjazdy studentów i kadry Wydziału KAiAFM do zagranicznych uczelni (w ramach programu ERASMUS).

Podsumowując ocenę realizowanych badań naukowych prowadzonych przez wydział w zakresie obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek studiów bezpieczeństwo narodowe należy stwierdzić, że **rezultaty badań wykorzystywane są w procesie kształcenia i mają pozytywny wpływ na osiągnięcie efektów kształcenia**.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego – w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium:

Badania naukowe w pełni prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów. **Rezultaty** prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Wydział **w pełni** stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej, jednak zainteresowanie studentów jest małe.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1) Zasady rekrutacji na kierunek Bezpieczeństwo Narodowe na Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie należy ocenić pozytywnie. Zasady są powszechnie dostępne na stronie internetowej Uczelni. Na studia I stopnia rekrutacja odbywa się na podstawie wspólnych list rankingowych obejmujących kandydatów posiadających świadectwo egzaminu dojrzałości, matury międzynarodowej, matury dwujęzycznej lub dokumentu równoważnego uzyskanego za granicą. Na studia II stopnia rekrutacja odbywa się na podstawie list rankingowych kandydatów. Podstawą rankingu jest wskaźnik rekrutacji uwzględniający

wynik średniej ocen z dotychczasowych studiów. Kandydat na studia II stopnia na kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* powinien dostarczyć do Działu Rekrutacji komplet dokumentów właściwy dla studiów I lub II stopnia wraz z odpisem dyplomu ukończenia studiów wyższych. dowolnego kierunku. Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna analizuje złożoną dokumentację i przyznaje stosowną liczbę punktów, właściwą do uzyskanych punktów ECTS (wynikającą m.in. z ukończonego wcześniej np. kierunku studiów w obszarze nauk społecznych). Komisja Rekrutacyjna może zalecić uzupełnienie efektów kształcenia przez zaliczenie w trybie indywidualnym wskazanego przedmiotu(ów), w przypadku ukończenia studiów w innym obszarze nauk. Od roku akad. 2013/2014 przyjęto, że studenci będący absolwentami kierunków studiów *bezpieczeństwo narodowe* i *bezpieczeństwo wewnętrzne* będą realizować program studiów przez 3 semestry, natomiast pozostali w ciągu 4 semestrów. ZO po przejrzeniu programów studiów nie widzi zagrożenia dla jakości kształcenia w takim systemie, a wręcz przeciwnie, przyczynia się do ujednolicenia poziomu osiągnięcia efektów kształcenia. Oferta edukacyjna skierowana jest zatem do wszystkich osób zainteresowanych problematyką bezpieczeństwa, a szczególnie tych, którzy wiążą swoje plany zawodowe z pracą w przedsiębiorstwach, organizacjach lub w różnych instytucjach związanych z bezpieczeństwem i obronnością. Oferta Uczelni skierowana jest również do osób już pracujących w zawodach pokrewnych np. pracownik ochrony osób i mienia, policjant itp., które w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych pragną uzyskać tytuł licencjata lub magistra w zakresie bezpieczeństwa narodowego. W ocenie studentów, przyjęte zasady rekrutacji umożliwiają dobór odpowiednich kandydatów do uzyskania zakładanych efektów kształcenia. W ocenie ZO zasady i procedury rekrutacji studentów (zarówno na I, jak i na II stopień studiów) są przejrzyste i obiektywne, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na kierunek studiów *Bezpieczeństwo narodowe*.

2) Wymagania egzaminacyjne, forma i kryteria oceny osiągniętych efektów zawarte są w sylabusach jak również przedstawiane studentom przez Nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach w semestrze. Egzaminy i zaliczenia odbywają się zgodnie z przedstawionymi wymogami. W przypadku zaliczeń prowadzący w porozumieniu ze studentami ustala termin zaliczenia nie później niż do dnia w którym kończą się zajęcia w danym semestrze. Termin egzaminu ustalany jest w porozumieniu ze studentami nie później jak na dwa tygodnie przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. Egzaminy odbywają się w terminie wcześniejszym, indywidualnie ustalonym z wykładowcą, podstawowym w trakcie sesji egzaminacyjnej i raz w terminie poprawkowym. Istnieje możliwość przystąpienia do tzw. Egzaminu zerowego którego zasady ustalane są przez prowadzącego w porozumieniu ze studentami. Student w uzasadnionych przypadkach ma możliwość przystąpienia również do egzaminu i zaliczenia komisyjnego w którym to oceniany jest przez niezależną komisję przy udziale przedstawiciela uczelnianego bądź wydziałowego samorządu studentów. Zdaniem studentów system oceny osiągnięć jest przejrzysty i obiektywny, pozwala właściwie realizować zakładane cele dydaktyczne. W trakcie semestru weryfikacja osiągnięcia przez studentów założonych efektów kształcenia odbywa się za pomocą odpowiedzi ustnej, testu, kolokwium, wykonywania ćwiczeń, prezentacji multimedialnej projektu. Weryfikacja częściowa dotyczy również studentów objętych Indywidualnym planem i programem kształcenia. Według studentów wizytowanego kierunku punkty ECTS przypisane do poszczególnych przedmiotów poprawnie uwzględniają czas oraz nakład pracy studenta, a system weryfikowania osiągniętych efektów kształcenia jest zorientowany na ciągły proces uczenia się (przygotowywania się do kolejnych zajęć). Również w ocenie ZO system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

3) W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym studenci przyznali, iż Uczelnia poprawnie informuje studentów na temat możliwości wymian międzyuczelnianych. Studenci zainteresowani programami wymiany zagranicznej otrzymują pomoc organizacyjną ze strony wydziałowego koordynatora współpracy międzynarodowej, który jest pracownikiem ogólnouczelnianego

Działu ds. współpracy międzynarodowej. Informacje dotyczące różnego rodzaju programów stypendialnych, ze szczególnym uwzględnieniem programu ERASMUS, są udzielane przez koordynatora w formie spotkań ze studentami, a także znajdują się na stronie internetowej Uczelni. Prowadzone działania informacyjne w zakresie programów wymiany studenckiej umożliwiają zainteresowanym studentom uzyskanie przejrzystych informacji. Mimo iż przyjęty system punktów ECTS, uznawalność przedmiotów oraz zwolnienie z opłaty czesnego w okresie pobytu za granicą umożliwiają przystąpienie przez studentów do programów międzynarodowych, to nie cieszą się one dużą popularnością. W opinii studentów spowodowane jest to brakiem zainteresowania z ich strony oferowanymi programami ze względu na pracę w okresie studiów oraz inne powody osobiste. W ocenie ZO struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

4) W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili system pomocy dydaktycznej na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Sylabusy przedstawiane studentom przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć w semestrze oraz udostępniane za pośrednictwem strony internetowej Uczelni są, w ocenie studentów, kompletne i zrozumiałe. Zawierają wszystkie wymogi w stosunku do studentów oraz literaturę związaną z przedmiotem. Pozytywnie ocenili ich przydatność w odniesieniu do osiągania efektów kształcenia. Nauczyciele akademicy dostępni są podczas konsultacji jak również za pośrednictwem poczty elektronicznej. W opinii studentów pozytywną praktyką jest wydłużenie czasu ich konsultacji w trakcie sesji egzaminacyjnej. Niewątpliwie ułatwia to otrzymywanie zaliczeń oraz wpisów zaliczeniowych z poszczególnych przedmiotów. Uwzględniają potrzeby i pomagają studentom objętym Indywidualnym planem studiów i programem kształcenia.

Dzięki wykorzystaniu przez nauczycieli akademickich udogodnień technicznych studenci mają możliwość poszerzania swej wiedzy poprzez wprowadzane eksperymentalnie pojedyncze zajęcia w systemie e-learning. W trakcie spotkania studenci wielokrotnie zaznaczali możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych, oraz dostępność pomocy naukowych umożliwiających realizację zakładanych celów i efektów kształcenia. Studenci podkreślili, iż Władze dopasowują w miarę możliwości bazę dydaktyczną oraz infrastrukturę Wydziału do ich potrzeb. Przykładem takich działań w opinii studentów jest stworzenie strzelnicy, umożliwiającej trening umiejętności oraz stwarzającej uzyskanie specjalistycznych uprawnień. Wysoko oceniona została kultura osobista oraz pomoc ze strony osób pracujących w jednostkach odpowiedzialnych za obsługę studentów. Godziny otwarcia dopasowane są do potrzeb studenta, a dziekanaty udzielają wszelkich informacji związanych z realizacją i organizacją procesu kształcenia. Wydział prowadzi ankietę dotyczącą obsługi administracyjnej procesu kształcenia co w opinii studentów przekłada się pozytywnie na jakość obsługi.

Podczas spotkania z zespołem oceniającym PKA, studenci wyrazili również zadowolenie z obowiązującego systemu przyznawania pomocy materialnej. Funkcjonuje on na podstawie Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego oraz Zarządzenia Rektora Nr 8/2013 w sprawie zasad i trybu przyznawania oraz wypłacania stypendiów w nauce ze Studenckiego Funduszu Stypendialnego Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Zgodnie z informacją przekazaną przez przedstawicieli samorządu studenckiego, Regulamin Stypendialny został opracowany po konsultacjach i w uzgodnieniu z samorządem studenckim. Potwierdza to również przedłożona w czasie wizytacji dokumentacja. Należy wskazać, że zasady przyznawania stypendium z funduszu własnego uczelni, również zostały zaopiniowane przez samorząd studencki. Dotacja wynikająca z art. 94 ust. 1 pkt. 7 Ustawy została podzielona zgodnie z dyspozycją art. 174 Ustawy, czego dowodzi przedłożona podczas wizytacji dokumentacja. Regulamin Stypendialny przewiduje wszystkie formy pomocy materialnej określone w art. 173 Ustawy. Wysokość świadczeń pomocy materialnej ustalana jest corocznie przez Rektora w porozumieniu z samorządem studenckim, co potwierdza przedłożona podczas wizytacji dokumentacja. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili zarówno obowiązujące kryteria jak i wysokość świadczeń. Pozytywnie

należy ocenić dostęp do wszystkich informacji związanych z systemem pomocy materialnej, zapewniony poprzez zamieszczenie odpowiednich informacji na stronie internetowej oraz możliwość uzyskania dodatkowych informacji w dziekanacie. Mechanizmami motywującymi studentów wizytowanego kierunku do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia, są stypendia rektora, naukowe oraz chęć uzyskania lepszych kwalifikacji przekładających się na lepszy start na rynku pracy.

Na Wydziale działa Wydziałowa Rada Samorządu Studentów oraz w ramach kierunku Bezpieczeństwo narodowe Koło Naukowe. Przedstawiciele organizacji podkreślili pozytywną ocenę opieki merytorycznej i materialnej zapewnianej przez Władze Wydziału, jak również zaangażowanie Władz i pracowników we współpracę ze studentami. Cieszą się wsparciem oraz dobrymi relacjami. Przedstawiciele Samorządu podkreślali partnerskie relacje z Kolegium Dziekańskim oraz chęć współpracy na wszystkich płaszczyznach. Sporadycznie pojawiające się problemy zostają szybko rozwiązane. Dziekani reagują na wszelkie wnioski Samorządu z odpowiednią uwagą i zaangażowaniem. W zakresie systemu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków, na Uczelni nie funkcjonuje system o charakterze sformalizowanym. Mimo tego, zgodnie z informacją przekazaną podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, studenci wiedzą do kogo należy zgłaszać ewentualne skargi lub wnioski. Żywe dyskusje oraz chęć wysłuchania obu stron przez Władze Wydziału skutkują skutecznym rozwiązaniem wszelkich kwestii spornych na płaszczyźnie studenci-nauczyciele akademicy. W trakcie spotkania z zespołem oceniającym studenci jednoznacznie wyrazili swoje zadowolenie z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej. Podkreślali, iż dzięki otwartości władz i pracowników Wydziału, mogą realizować swoje pasje i zainteresowania a wszelkie formy aktywności studenckiej cieszą się odpowiednim wsparciem.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ – wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

- 1) Zasady rekrutacji są przejrzyste i umożliwiają przeprowadzenie procesu rekrutacji z poszanowaniem zasady równości oraz braku dyskryminacji.**
- 2) System oceny osiągnięć studentów Krakowskiej Akademii na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe spełnia wymagane kryteria. System ten jest przedstawiony w sposób przejrzysty i zrozumiały dla studentów. Studenci ocenili go jako obiektywny i zachęcający do pogłębiania swojej wiedzy i rozwoju umiejętności poprzez różne formy prowadzenia i w efekcie zaliczenia zajęć.**
- 3) Krakowska Akademia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe zapewnia i umożliwia studentom odbycie części procesu kształcenia w ramach wymian krajowej oraz międzynarodowej. Odnotowuje się małe zainteresowania studentów programami wymian międzynarodowych i krajowych, ze względu na podejmowaną przez nich pracę w okresie studiów oraz inne powody osobiste.**
- 4) Uczelnia oferuje i zapewnia szeroki i odpowiedni zakres wsparcia naukowego, dydaktycznego i socjalnego, a poprzez swoje działania wspiera rozwój studentów ocenianego kierunku.**

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1) System zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni funkcjonuje od roku 2005, kiedy Uchwałą Senatu z dnia 12 października 2005r. została powołana jedenastoosobowa Senacka Komisja ds. Jakości Kształcenia, przekształcona następnie na mocy uchwały Senatu z dnia 3 grudnia 2008r. w Komisję ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia. W 2006 roku powołany został Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia. Zasady funkcjonowania systemu zawarte zostały w dokumencie pt. *System Zarządzania Jakością Kształcenia w Krakowskiej Akademii im.*

Andrzeja Frycza Modrzewskiego, w którym określono narzędzia badawcze i cele ewaluacji jakości zajęć dydaktycznych. W ramach struktur zarządzania jakością funkcjonowały Wydziałowe Komisje, do kompetencji których należały ocena i ewentualna modyfikacja programów kształcenia. Komisje te podlegały Senackiej Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, której przewodniczyła Prorektor ds. Nauki i Nauczania. Do podstawowych instrumentów zarządzania jakością kształcenia w Uczelni należały w omawianym okresie systematycznie prowadzone ewaluacje zajęć dydaktycznych. Opracowywane w ich wyniku raporty miały na celu formułowanie zaleceń, w oparciu o które podejmowano konkretne działania naprawcze. W ramach kształtowania w Uczelni szeroko rozumianej kultury jakości, organizowano we współpracy z Samorządem Studenckim wybory najlepszego dydaktyka Krakowskiej Akademii, a także w ramach inicjatyw projakościowych odnoszących się do studenckich projektów i prac dyplomowych organizuje się ogólnouczelniany doroczny konkurs na najlepszą pracę dyplomową. Nagrodzona praca zostaje opublikowana w wydawnictwie Uczelni w serii *Prace Młodych*. Rozpoczęcie kształcenia w oparciu o zasady wynikające z Krajowych Ram Kwalifikacji zostało w Uczelni poprzedzone utworzeniem na mocy Uchwały Senatu z dnia 7 grudnia 2011r. Senackiego Zespołu ds. Wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji, któremu przewodniczyła prorektor ds. studenckich. Zespół ten oprócz podejmowania szeregu inicjatyw zmierzających w kierunku przygotowania kadry nauczycielskiej oraz administracji do dostosowania się do KRK (głównie szeroka akcja informacyjna i szkoleniowa), zajmował się opiniowaniem projektów kierunkowych efektów kształcenia, jakie przygotowywane były na posiedzenia Senatu Uczelni.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia w obecnym kształcie, tj. po wejściu w życie znowelizowanej ustawy prawo o szkolnictwie wyższym, funkcjonuje w oparciu o Zarządzenie Rektora Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego Nr 30/2012 z dnia 1 października 2012r. w sprawie powołania Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia, Zarządzenie Rektora Nr 41/2012 z dnia 6 listopada 2012r. w sprawie wdrażania i doskonalenia w Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w którym określono podstawowe cele tego systemu i Zarządzenie Prorektora ds. Studenckich Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego Nr 1/2013 z dnia 20 marca 2013r. w sprawie zasad prowadzenia analizy efektów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich. Zgodnie z zapisami znajdującymi się w wymienionych wyżej dokumentach, Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia za priorytetowe działania w polityce jakości kształcenia przyjmuje, m.in.:

- monitorowanie i doskonalenie jakości pracy dydaktycznej na wszystkich poziomach i formach kształcenia,
- rozwijanie i doskonalenie powiązań pomiędzy kierunkowymi efektami kształcenia a potrzebami społecznymi i gospodarczymi regionu,
- weryfikację programów kształcenia kierunkowego służącą podnoszeniu stopnia przygotowania absolwentów do pracy w zawodzie,
- pogłębianie związków pomiędzy procesem nauczania z badaniami naukowymi,
- podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności oferty edukacyjnej na lokalnym rynku pracy,
- doskonalenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich w aspekcie podnoszenia jakości procesu dydaktycznego.

Zgodnie z ww. Zarządzeniem Rektora Nr 30/2012 powołana została Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia, a także szczegółowo określone ich zadania. W skład Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia wchodzi: Prorektor ds. Studenckich jako Przewodniczący Komisji, Prorektor ds. Nauki i Nauczania jako Wiceprzewodniczący Komisji, Sekretarz Komisji, członkowie, którymi są: przewodniczący wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia, kierownik Studium Pedagogicznego, kierownik Działu Nauczania, kierownik Działu Spraw Studenckich, przedstawiciel uczelnianego samorządu

studentów. Nadzór nad funkcjonowaniem Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia sprawuje Rektor.

Do zadań Komisji ds. Jakości Kształcenia należy: podnoszenie jakości kształcenia w Uczelni; propagowanie kultury jakości wśród pracowników uczelni oraz jej studentów; wypracowanie i doskonalenie procedur; podnoszenie prestiżu uczelni w krajowym i międzynarodowym otoczeniu. Realizowane to jest poprzez stałe doskonalenie realizowanych programów kształcenia, w tym weryfikację zakładanych efektów kształcenia, monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów, ocenę jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, system okresowej oceny nauczycieli akademickich w zakresie pełnionych obowiązków dydaktycznych, zasięganie opinii interesariuszy zewnętrznych na temat zakładanych i osiągniętych efektów kształcenia oraz monitorowanie karier zawodowych absolwentów w celu dostosowania programów kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Zadania i organizacja pracy Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia zostały określone zarządzeniem Nr 1/2012/J Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie z dnia 10 października 2012r. w sprawie *zadań i organizacji pracy Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia*. Zgodnie z ww. Zarządzeniem powołane zostały zespoły pomocnicze, które podejmują na Wydziale szczegółowe działania na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia: Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia oraz Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie rozpoczęła działalność z dniem 5 listopada 2012r. Uchwałą Rady Wydziału z dnia 16 listopada 2012r. ukonstytuowano Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia. W jej skład wchodzi: przewodniczący Komisji, którym jest wskazany przez dziekana nauczyciel akademicki co najmniej ze stopniem naukowym doktora, opiekunowie kierunków prowadzonych na danym wydziale, kierownik dziekanatu, przedstawiciel samorządu studentów. Do zadań Komisji należy m. in. nadzór i merytoryczna ocena programu studiów oraz jakości kształcenia na wszystkich kierunkach i formach kształcenia, przegląd planów i programów nauczania, systematyczna weryfikacja sylabusów i literatury zalecanej do poszczególnych przedmiotów, weryfikacja osiągniętych efektów kształcenia na prowadzonych na Wydziale kierunkach studiów. Komisja opracowuje i przedstawia dziekanowi Wydziału wnioski i projekty dotyczące m.in. polityki jakości kształcenia, określającej wydziałową strategię oraz cele zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia; procedur zapewnienia jakości kształcenia, określających sposoby realizowania przyjętych przez Wydział założeń i celów; zasad zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów; zasad oceniania studentów uwzględniających konieczność publikowania i konsekwentnego stosowania kryteriów, przepisów i procedur; zasad zapewnienia jakości kadry dydaktycznej, gwarantujących prowadzenie zajęć dla studentów przez kompetentną kadrę oraz umożliwiających nauczycielom akademickim podnoszenie kwalifikacji i kompetencji. Nadzór nad Wewnętrznym Systemem Jakości Kształcenia na Wydziale sprawują Dziekan Wydziału i Kolegium Dziekańskie. Do ich kompetencji należy: organizacja procesu kształcenia, inicjacja zmian w ofercie kształcenia i programach studiów, badania ewaluacyjne, upowszechnianie wiedzy nt. toku studiów i odpowiedzialność za te wszystkie działania. Organami Wydziałowego Systemu zapewnienia Jakości Kształcenia są też Prodziekani oraz Komisja ds. Dydaktyki Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie. Prodziekani są odpowiedzialni za: organizację i koordynację spraw związanych z procesem dydaktycznym, w tym: przydział i rozliczanie obowiązków dydaktycznych oraz działania związane z oceną zajęć dydaktycznych; ofertę edukacyjną Wydziału; nadzorowanie prawidłowości wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji w tym: nowelizacji programów kształcenia adekwatnie do wyzwań rynku pracy, doskonalenie procesu dyplomowania; nadzorowanie prac Wydziałowej Komisji ds. Jakości i Kształcenia; współpracę z Uczelnianą Komisją ds. Jakości Kształcenia; politykę informacyjną na Wydziale. Komisja ds. Dydaktyki Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie przeprowadza bieżącą kontrolę procesu dydaktycznego oraz zajmuje się oceną planów studiów i programów kształcenia, ich weryfikacją, aktualizacją i wprowadzaniem projektów zmian, a także koordynuje treści programowe pomiędzy poszczególnymi przedmiotami, zapewnia ich zgodność z wyma-

ganiami Krajowymi Ramami Kwalifikacji oraz opiniuje zasady i kryteria procesu dyplomowania.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia dokonuje corocznie przeglądu programów kształcenia i ich weryfikacji, pod kątem oceny efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia. Zasady ich przeprowadzania określa Zarządzenie Prorektora ds. Studenckich Nr 1/2013 z dnia 20 marca 2013r. w sprawie zasad prowadzenia analizy efektów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Ocenę przygotowaną w formie sprawozdania Komisja przedstawia Dziekanowi Wydziału oraz Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia formułuje wnioski doskonalące programy kształcenia. Sprawozdanie zawiera: analizę wyników ewaluacji zajęć dydaktycznych dokonywanych przez studentów po zakończeniu każdego cyklu zajęć, analizę sposobów i procedur sprawdzających, czy studenci osiągnęli zamierzone efekty kształcenia, analizę sylabusów, wyników nauczania, prac dyplomowych z uwzględnieniem zgodności tematów prac z kierunkiem studiów, analizę uzyskanych efektów hospitacji zajęć dydaktycznych oraz podejmowania działań naprawczych, analizę sposobu realizacji konsultacji dydaktycznych, analizę działań podejmowanych w celu pozyskiwania opinii interesariuszy zewnętrznych na temat realizowanego programu kształcenia, ocenę udziału studentów w kształtowaniu programu kształcenia, ocenę działań podejmowanych w obszarze monitorowania losów absolwentów, ocenę działań podejmowanych w jednostce na rzecz poprawy jakości kształcenia studentów obcokrajowców oraz analizę zakresu i efektywności wprowadzenia zajęć e-learningowych (tu Wydział zbiera dopiero wnioski z wprowadzania zajęć w tej formie). Szczegółowe zasady weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na WNoB oraz procedury weryfikacji zakładanych efektów kształcenia zostały wprowadzone Zarządzeniem Dziekana Nr 2/2013/J z dnia 15 stycznia 2013r. w sprawie wdrożenia na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie szczegółowych zasad weryfikacji zakładanych efektów kształcenia.

Szczegółowe działania weryfikacyjne uwzględniały:

1. analizy sylabusów, gdzie weryfikatorzy poszczególnych kierunków przy zatwierdzaniu sylabusów w systemie dokonywali bieżącej analizy opracowanych materiałów pod względem: a) adekwatności stosowanych metod dydaktycznych do zakładanych efektów kształcenia, b) adekwatności i doboru literatury przedmiotu, c) obciążenia czasowego studentów z uwzględnieniem zgodności wymiaru godzinowego z liczbą punktów ECTS i zakładanymi efektami kształcenia, d) adekwatności odniesień efektów modułowych do kierunkowych - identyfikacji efektów powiązanych ze sobą w sposób nadmierny lub znikomy (*Sprawozdanie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego z prac wykonanych w roku akademickim 2012/2013, Kraków 2013, s. 7 – 8*);
2. pomocne i nowatorskie okazały się dane charakteryzujące efekty kształcenia uzyskane z systemu „Syllabus”. Przedstawiały one informacje i parametry charakteryzujące efekty kształcenia realizowane w ramach studiów na specjalnościach oferowanych na kierunku Bezpieczeństwo narodowe: - powiązanie efektów kierunkowych i obszarowych, tabele powiązań pomiędzy efektami kierunkowymi (KEK) i przedmiotami (MEK), - parametry charakteryzujące znaczenie kierunkowych efektów kształcenia, - uśrednione parametry charakteryzujące znaczenie efektów kierunkowych, - parametry charakteryzujące modułowe efekty kształcenia zawarte w przedmiotach, - parametry charakteryzujące powiązania efektów kształcenia dla specjalności (*Parametry charakteryzujące efekty kształcenia oraz ich powiązania dla specjalności prowadzonych na kierunku Bezpieczeństwo narodowe, System Zarządzania Jakością Kształcenia, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2013*). Dane z systemu „Syllabus” wykorzystano do udoskonalenia powiązań między modułowymi, a kierunkowymi efektami kształcenia.
3. analizy wyników prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych z punktu widzenia następujących kryteriów: a) ocen wystawianych studentom poszczególnych kierunków i trybu studiów, z uwzględnieniem różnych form prowadzonych zajęć. Analizowano poddano częstość

występowania w semestrach poszczególnych ocen, ich rozkłady zależne od formy zajęć, rodzaju i kierunku studiów; b) liczby i przyczyn skreśleń studentów - np. w roku akademickim 2012/2013 zostało przyjętych 540 studentów, z czego skreślonych zostało 102 studentów, co stanowi blisko 19% skreśleń, w tym na kierunku Bezpieczeństwo narodowe skreślono 64 studentów; c) skali i lokalizacji ocen niedostatecznych, egzaminów poprawkowych i komisyjnych;

4. przeglądy procesu dyplomowania w ramach badania jakości prac dyplomowych i ich adekwatności do programu kształcenia: na posiedzeniu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie w dniu 20 listopada 2013 r. omówiono wyniki recenzji prac dyplomowych dokonanych przez dodatkowych recenzentów (*Zarządzenie NR 6/2013/J Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego - w sprawie oceny jakości prac dyplomowych magisterskich i licencjackich, pkt. 3. Komisja ds. Jakości Kształcenia powołuje trzeciego recenzenta, który dokona oceny wg recenzji stanowiącej załącznik nr 1 niniejszego Zarządzenia Dziekana*). Najczęstsze zalecenia i uwagi zauważone po analizie wykonanych recenzji sugerują działania doskonalące w kierunku: - położenie większego nacisku na stronę metodologiczną pracy, - wzbogacenie bibliografii, - zaleca się w pracach licencjackich opracowanie części empirycznej, - zwrócenie większej uwagi na opracowywanie wniosków końcowych, - dbać o stronę formalną pracy. W związku z powyższym komisja poinformowała opiekunów prac dyplomowych o zauważonych niedociągnięciach i zaleciła zwracanie większej uwagi na jakościową stronę prac;
5. analizy prac dyplomowych z uwzględnieniem zgodności tematów prac z kierunkiem studiów oraz procedur zapewniających tę zgodność (*Zarządzenie NR 5/2013/J Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego - w sprawie organizacji dyplomowania i przeprowadzania egzaminu dyplomowego*). Po analizie dokumentacji Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia stwierdziła, że: - tematyka prac na kierunku bezpieczeństwo narodowe i wewnętrzne jest zgodna z założonymi efektami kształcenia, - tematy prac nie powtarzają się, - tematyka prac jest bardzo zróżnicowana i dotyczy wielu interesujących, ważnych i aktualnych zagadnień z zakresu bezpieczeństwa narodowego oraz wewnętrznego, - tytuły prac są zredagowane czytelnie, co umożliwia łatwe określenie ich zakresu i przedmiotu, - duża liczba prac dotyczy próby rozwiązania pewnych praktycznych problemów występujących w działalności organizacji, szczególnie widoczne jest to w pracach na specjalności zarządzanie bezpieczeństwem i obronnością oraz zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy (*Sprawozdanie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego z prac wykonanych w roku akademickim 2012/2013, Kraków 2013, s. 28*).
6. analizy uzyskanych efektów hospitacji zajęć dydaktycznych oraz podejmowanych działań naprawczych (*Zarządzenie Nr 3/2013/J Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego - w sprawie hospitacji zajęć dydaktycznych*).

Hospitacje zajęć dotyczą wszystkich prowadzących zajęcia oraz wszystkich rodzajów zajęć. Są przeprowadzane przez osoby wyznaczone przez dziekana posiadające co najmniej stopień naukowy doktora i znaczące osiągnięcia w pracy dydaktycznej. Hospitacje zajęć nauczyciela akademickiego nie będącego samodzielnym pracownikiem nauki są przeprowadzane co dwa lata, a w stosunku do pozostałych nauczycieli akademickich co najmniej raz na cztery lata. Hospitacje zajęć są na wniosek dziekana przeprowadzane częściej, szczególnie wobec nauczyciela akademickiego, który uzyskał niskie wyniki w badaniu jakości kształcenia lub uzyskał niską ocenę z poprzedniej hospitacji. Hospitowany jest informowany o terminie hospitacji zajęć co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem. Hospitujący jest zobowiązany do przedstawienia hospitowanemu karty hospitacji wraz z wnioskami oraz zaleceniami, które służą poprawie jakości kształcenia. Uzyskanie przez hospitowanego nauczyciela akademickiego niezadawalających ocen jest punktem wyjścia do przeprowadzenia z hospitowanym rozmowy przez Dziekana Wydziału lub upoważnionej

przez niego osoby na temat podjęcia konkretnych działań naprawczych. Wyniki hospitacji stanowią jeden z elementów okresowej oceny pracowników, a także są brane pod uwagę w polityce awansów, przedłużania zatrudnienia i obsadzie zajęć. Niezależnie od hospitacji pełniących funkcję kontrolną zaleca się organizowanie w ramach każdego kierunku co najmniej jeden raz w roku zajęć pokazowych na zasadzie propagowania dobrych wzorców. Zajęcia pokazowe powierza pracownikowi Dziekan. Przebieg zajęć pokazowych oraz wykorzystane do ich realizacji metody i materiały dydaktyczne są przedmiotem dyskusji na Wydziale.

Wyniki hospitacji przeprowadzonych w 2012r. oraz badania opinii interesariuszy były omawiane na posiedzeniu WKJK w dniu 27.02.2013r.

W roku akademickim 2012/13 przeprowadzono 7 hospitacji zajęć na kierunku bezpieczeństwo narodowe (w okresie od maja do lipca 2013r.). Zajęcia ocenione w trakcie hospitacji potwierdzają należyte przygotowanie dydaktyczne i merytoryczne nauczycieli do zajęć. Oceny hospitowanych zajęć są pozytywne. Zajęcia są prowadzone we właściwych warunkach dydaktycznych. Analiza protokołów z przeprowadzonych hospitacji upoważnia do sformułowania uwag i propozycji: - prowadzenia otwartych zajęć koleżeńskich; - potrzeby zwiększenia dyscypliny na zajęciach; - efektywniejszego wykorzystywania środków dydaktycznych; - precyzyjnego formułowania celów zajęć; - przestrzegania reżimów czasowych; - równomiernego aktywizowanie grupy, szczególnie mniej zaangażowanych; - pełniejszego informowania o elementach i kryteriach oceny. W celu poprawy jakości kształcenia na Wydziale Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia uznała, iż należy w roku akademickim 2013/14 przeprowadzić większą ilość hospitacji. W związku z tym poproszono kierowników poszczególnych katedr oraz zakładów, aby podali 3-5 osób które będą podlegały hospitacji oraz terminy w których je wykonają (*Sprawozdanie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia .....*, s. 23 – 25).

Zasady okresowej oceny nauczycieli akademickich określa Statut Uczelni. Oceny dokonuje komisja powołana przez dziekana. Ocena przeprowadzana jest nie rzadziej niż raz na dwa lata lub w każdym czasie na wniosek dziekana lub zainteresowanego swoją oceną nauczyciela akademickiego. Nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy profesora zatrudniony na podstawie mianowania podlega okresowej ocenie nie rzadziej niż raz na 4 lata. Przy dokonywaniu oceny nauczyciela akademickiego, dotyczącej wypełniania obowiązków dydaktycznych, zasięga się opinii studentów. Ocena wraz z wnioskami przedstawiana jest nauczycielowi akademickiemu na piśmie. Od negatywnej oceny komisji wydziałowej nauczyciel akademicki może się odwołać do rektora w terminie 30 dni od zapoznania się z oceną. Wnioski wynikające z oceny nauczyciela akademickiego mogą mieć wpływ na wysokość wynagrodzenia, wyróżnienia, powierzanie stanowisk kierowniczych, kierowanie do realizacji innych zadań dydaktycznych, naukowych i organizacyjnych oraz rozwiązanie stosunku pracy.

Zarządzenie powyższe (Nr 4/2013/J Dziekana WNoB) zawiera wzory ankiet badających opinie studentów oraz przyszłych pracodawców. W roku akademickim 2012/2013 na wniosek Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia wprowadzony został elektroniczny system ewaluacji zajęć dydaktycznych. Ankietę wybranych form zajęć prowadzonych przez danego nauczyciela akademickiego przeprowadza się przed zakończeniem zajęć w każdym semestrze (ankieta uczelniana). Dziekan opracowuje harmonogram przeprowadzania ankiet wydziałowych. Na podstawie wyników ankiet ewaluacyjnych zostało opracowane zbiorcze zestawienie. Wyniki ankiet stanowią informację zwrotną dla ocenianych wykładowców, umożliwiając im modyfikowanie sposobów prowadzenia zajęć i ich zawartości w celu poprawienia efektywności kształcenia. Analiza wyników ankiet dotyczy w szczególności: głównych tendencji dostrzeganych w opiniach ankietowanych podmiotów o poszczególnych etapach i aspektach procesu kształcenia; najczęściej zgłaszanych postulatów (pod kątem możliwości ich realizacji); najczęściej zgłaszanych uwag krytycznych (pod kątem słuszności i możliwości wyeliminowania przyczyn); opinii i oceny sytuacji zawodowej absolwentów poszczególnych kierunków studiów. Przy interpretacji wyników ankiet uwzględnia się wpływ na wyniki oceny czynników

niezależnych od ocenianego, takich jak: liczebność grupy zajęciowej, zaangażowanie studentów w zajęcia lub jego brak oraz ewentualne konflikty, odsetek uzyskanych odpowiedzi od studentów, wskazujący na ewentualne ograniczenie trafności wyników. Wnioski ogólne z przeprowadzonej ankiety przedstawiane są raz w roku na posiedzeniu Senatu.

Elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest też monitorowanie potrzeb rynku pracy. Wydział podejmuje systematycznie nowe formy współpracy ze środowiskiem lokalnym w celu wymiany doświadczeń i zwiększenia możliwości korzystania przez studentów z dodatkowych staży i realizowania projektów pozwalających na doskonalenie kompetencji zawodowych, o nawiązano współpracę, podpisano umowy i porozumienia z placówkami organizującymi praktyki i staże. Wydział współpracuje ściśle z wieloma podmiotami. Wśród nich są m.in. Dowództwo Wojsk Specjalnych w Krakowie, Dowództwo Operacyjne Sił Zbrojnych, Akademia Obrony Narodowej w Warszawie, komendy policji, straży pożarnej, ośrodki szkoleniowe, kluby sportowe, itp.

Na Wydziale realizuje się również politykę zapobiegania zjawiskom patologicznym. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia określiła procedurę, która formalizuje działania nauczycieli, studentów i organów Wydziału, związane z ujawnianiem zjawisk patologicznych powstających w toku procesu kształcenia. Do zadań Prodziekana oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia należy: przyjmowanie i ewidencjonowanie zgłaszanych przez studentów i nauczycieli akademickich nieprawidłowości w trakcie procesu dydaktycznego, skierowanie informacji zwrotnej osobom lub organom zgłaszającym problem patologii, poszukiwanie nowych skutecznych sposobów, metod i rozwiązań usprawniających proces dydaktyczny i eliminujących zjawiska patologiczne. Procedura jest wdrażana. Oddziaływania mają charakter zarówno edukacyjny, prewencyjny (poprzez zwiększenie liczby osób dozorujących egzaminy, dzielenie studentów na mniejsze grupy, zapewnianie odpowiednio dużych sal, itp.) jak i restrykcyjny. Wydział stara się zapobiegać w szczególności plagiatom prac dyplomowych oraz praktyce tzw. ściągania. Nie jest tolerowane odpisywanie na zaliczeniach, egzaminach, o czym studenci są szczegółowo informowani podczas omawiania kryteriów zaliczenia przedmiotu i przed egzaminami/zaliczeniami.

Zarządzeniem Dziekana z dnia 18 listopada 2013r. została powołana Komisja Programowa w celu usprawnienia działań mających na celu doskonalenie programów studiów i podniesienia jakości kształcenia. W jej skład wchodzi czołowi przedstawiciele instytucji zewnętrznych zajmujących się bezpieczeństwem oraz członkowie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Spotkanie inauguracyjne odbyło się 9 grudnia 2013r. Rada Programowa dokonuje systematycznej analizy zmian na rynku bezpieczeństwa w kontekście wymaganych kompetencji i uwzględnianie zmian w programach kształcenia.

Biuro Karier swoją działalność koncentruje na realizacji następujących celów: dostarczanie studentom i absolwentom informacji o rynku pracy i możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym zwłaszcza organizowanie szkoleń, warsztatów, prowadzenie indywidualnego doradztwa zawodowego, gromadzenie oraz udostępnianie ofert pracy, staży i praktyk zawodowych, współpraca z instytucjami rynku pracy w zakresie promowania programów skierowanych do studentów i absolwentów. W ubiegłym roku akademickim Biuro Karier pozyskało łączną liczbę 375 ofert pracy, praktyk i staży od bezpośrednich pracodawców, Urzędów Pracy i instytucji. Jednym z trzonów działalności podejmowanych przez Biuro Karier jest świadczenie usług doradztwa zawodowego i poradnictwa. Studenci i absolwenci, którzy mają wątpliwości dotyczące tego, czym powinni zajmować się po skończeniu studiów mogą uzyskać bezpłatną poradę w tym zakresie. Zainteresowani mogą również dowiedzieć się m.in. jak przygotować dokumenty aplikacyjne, w jaki sposób skutecznie szukać zatrudnienia oraz jak przygotować się do rozmowy z pracodawcą. Zadaniem Biura jest promocja i reprezentowanie Akademii w targach edukacyjnych oraz dniach kariery.

Analizy dotyczące upowszechniania informacji na temat oferty kształcenia, posiadanych uprawnień, stosowanych procedur toku studiów, kierunkowych i modułowych efektów kształcenia realizowane są w sposób systematyczny poprzez uaktualnianie ogólnodostępnej

strony internetowej Uczelni. W ramach strony ogólnouczelnianej funkcjonuje podstrona (zakładka) WNoB zawierająca wszystkie istotne informacje o funkcjonowaniu Wydziału.

System informacyjny skierowany do środowiska studenckiego jest właściwy. Studenci mogą odnaleźć niezbędne informacje dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na stronie internetowej Wydziału. Studenci Wydziału i wszyscy zainteresowani studiowaniem na WNoB mają dostęp do elektronicznej informacji w zakresie oferty kształcenia, a szczególnie oferowanych specjalności, a także programów kształcenia i kart przedmiotów, wykładów do wyboru, planów zajęć, konsultacji seminariów, zasad zaliczania i sesji egzaminacyjnej oraz pomocy materialnej i socjalnej ale również odnosząca się do działań podejmowanych na rzecz poprawy jakości kształcenia. Źródłem informacji są regularne spotkania ze starostami grup, na których omawiane są aktualne problemy studentów związane z procesem kształcenia. Systematycznie dąży się do ułatwienia dostępu studentów do bieżących informacji dotyczących zajęć dydaktycznych. Podejmowane są też działania związane ze zwiększeniem dostępu pracowników naukowych, technicznych i administracyjnych do informacji z Rad Wydziału.

Całościowy opis wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia WNoB jest dostępny w Bibliotece KA AFM w postaci zwartego opracowania (97 s.).

W opinii ZO, badany WSZJK w WNoB należy uznać za bardzo skuteczny i efektywny, z punktu widzenia możliwości prowadzenia analizy efektów kształcenia i przyjętych mechanizmów, które służą monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia. Jest on przydatny do badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi efektami kształcenia, a także z oczekiwaniami regionalnego rynku pracy, m.in. dzięki temu, że pozwala wiarygodnie i skutecznie zidentyfikować mocne i słabsze punkty programu kształcenia.

2) W ramach rozpoznania potrzeb lokalnego rynku pracy oraz gromadzenia informacji od pracodawców o rzeczywistych efektach kształcenia. Wydział stara się zainteresować grono zewnętrznych interesariuszy współpracą w sferze działania na rzecz doskonalenia programów kształcenia. Zarządzeniem Nr 4/2013/J Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie z dnia 1 marca 2013r. w sprawie badania opinii interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Kontakt z potencjalnymi pracodawcami jest możliwy dzięki podpisanym umowom o współpracy, a także dzięki współpracy z praktykami angażującymi się w proces dydaktyczny na Wydziale.

Wydział dysponuje narzędziami badania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Podstawą badania opinii i potrzeb interesariuszy jest rozbudowana ankieta z proponowanym, w ramach Krajowych Ram Kwalifikacji, programem kształcenia. Jest w niej prośba o ustosunkowanie się do zakresu zaproponowanych grup przedmiotów, wskazanie elementów wiedzy, umiejętności i kompetencji oraz pytanie o plany zatrudnieniowe absolwentów. Wyniki dotychczasowej współpracy z interesariuszami zewnętrznymi są wykorzystywane w pracach doskonalących programy kształcenia.

Formalizacja udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest przedsięwzięciem koniecznym, a stosowne działania przedstawiono w zaprojektowanej i wdrażanej na Wydziale procedurze konsultacji programu kształcenia z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Przyjęto, że konsultacje z pracodawcami oraz partnerami przyjmującymi studentów w charakterze praktykanta mogą mieć formę badań ankietowych oraz mogą być przeprowadzane w ramach spotkań, zebrań, seminariów, wywiadów, poprzez drogę elektroniczną i inne.

Analizy wyników ewaluacji zajęć dokonywanej przez studentów dwa razy w roku, po zakończonym semestrze. Ankieta ewaluacyjna zawiera kryteria oceny dotyczące: programu, prowadzenia zajęć dydaktycznych, prowadzącego nauczyciela akademickiego, organizacji zajęć, relacji nauczyciela do studenta, atmosfery zajęć, dostępności nauczyciela. Przedstawiona ZO do wglądu bogata dokumentacja ewaluacji (za minione lata) pozwala zauważyć, że nauczyciele uzyskali zróżnicowane oceny, także takie były komentarze. Ankieta wypełniana jest anonimowo, a wyniki przekazywane są Dziekanowi Wydziału. Po „obróbce statystycznej” wyniki badań są

publikowane w biuletynach UK ds. JK (dostępne w Bibliotece KA AFM). W sytuacjach, w których oceny studenckie sygnalizują elementy negatywne lub dysfunkcje pojawiające się w procesie kształcenia, Dziekan Wydziału w porozumieniu z kierownikiem katedry/zakładu zobligowani są do przeprowadzenia kontroli zajęć i rozmów z osobami, których te uwagi dotyczą. Dodatkowo na Wydziale prowadzone są uzupełniające badania opinii studentów, wykorzystujące przygotowane narzędzia badawcze (przytoczone wcześniej *Zarządzenie Nr 4/2013/J Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w sprawie badania opinii interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych*).

Wydziałowa Komisja do Spraw Jakości Kształcenia we współpracy z władzami dziekańskimi intensyfikuje działania rozwijające wielorakie kontakty z interesariuszami zewnętrznymi. Działaniom tym nadaje się coraz bardziej konsultacyjną formułę. Sugestie interesariuszy, uwagi którymi dzielili się w trakcie wymiany poglądów oraz te które zamieszczali w ankietach, brano pod uwagę w toku działań doskonalących programy i proces kształcenia na kierunku „bezpieczeństwo narodowe”, w tym system praktyk i staży studenckich. Spośród interesariuszy wewnętrznych należy wskazać nauczycieli akademickich, studentów kierunku, pracowników administracji, a wśród interesariuszy zewnętrznych: Komendanta Głównego Policji, Komendantów Powiatowych Krakowa i Dąbrowy Tarnowskiej, Szkołę Policji w Katowicach, Komendanta Miejskiego PSP w Krakowie, Szkołę Aspirantów PSP w Krakowie, Firmy Ochrony Osób I mienia Komandos z siedzibą w Krakowie, firmę SOLD w Krakowie, Dowództwo Wojsk Specjalnych, I i XI LO w Krakowie i inni. Ważnymi formami konsultacji z interesariuszami były też pisemne opinie sporządzane przez ekspertów i pracodawców oraz rozmowy przeprowadzane przez opiekunów specjalności z pracodawcami i ekspertami (*Załącznik do protokołu z posiedzenia Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (WK ds. JK) na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie w dniu 16 marca 2013 r.*).

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia określiła procedurę *modyfikowania programu studiów na WNoB*, (jest na etapie wdrażania), która organizuje tok postępowania modyfikującego plany i programy studiów w zakresie:

- 1) uaktualniania kierunkowych i modułowych efektów kształcenia oraz systemu ECTS,
- 2) ulepszania programów, dostosowując je do efektów opisanych w sylwetce absolwenta kierunku i specjalności,
- 3) dopasowania programów do oczekiwań pracodawców,
- 4) uwzględniania w programach indywidualnych zainteresowań studentów,
- 5) poszerzania oferty zajęć fakultatywnych i do wyboru. Procedura określa sposób prowadzenia prac rozwojowych, przedstawiając harmonogram zadań przypisanych interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym oraz organom Wydziału.

Przedstawiciele studentów i doktorantów, stanowiąc ponad 20% składu Senatu Uczelni oraz Rady Wydziału, mają zapewnioną właściwą reprezentację, co potwierdziła przedłożona podczas wizytacji dokumentacja. Należy zatem uznać, że spełniona jest dyspozycja art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 Ustawy. Jednostka prowadzi działania mające na celu aktywizację studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia. Zgodnie z opinią przedstawioną przez przedstawicieli samorządu studenckiego, studenci mają pełną swobodę wypowiedzi podczas posiedzeń wspomnianych organów oraz uczestniczą w ich pracach poza posiedzeniami. Uczestniczą w pracach zespołów roboczych oraz komisji w zakresie zapewniania jakości kształcenia. W skład funkcjonującej na Wydziale Komisji ds. jakości kształcenia na prawach członka wchodzi przedstawiciel samorządu co wynika z przedstawionej dokumentacji oraz rozmowy z samym reprezentantem. W opinii tego studenta, aktywnie uczestniczy on w pracach Komisji a jego zdanie jest uznawane na równi z opinią pozostałych członków. W opinii studentów godnymi docenienia są spotkania władz Wydziału ze starostami w sprawie procesu kształcenia oraz publikacja wyników ewaluacji zajęć. Pozytywnie oceniają zarówno narzędzie badania jak i jego skuteczność. Publikacja zamieszczana jest w bibliotece i zawiera opracowane dane z ewaluacji zajęć (bez podawania szczegółowych danych co do oceny poszczególnych nauczycieli akademickich). Z opinii studentów przedstawionej podczas spotkania z Zespołem Oceniającym

PKA wynika, że studenci ocenianego kierunku mają świadomość celu i istoty badań ewaluacyjnych oraz chętnie w nich uczestniczą.

W ocenie ZO udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych (w tym studentów) w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez Wydział, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości jest bardzo istotny i konkretny, co ma bezpośrednie przełożenie na poprawę jakości kształcenia. Również ocena roli przedstawicieli studentów w organach kolegialnych uczelni i wydziału oraz przedstawicieli Parlamentu Studentów RP w procesie zwiększania świadomego wpływu studentów na jakość kształcenia w ocenie ZO wypada bardzo pozytywnie, gdyż przyczynia się do optymalizacji osiąganych efektów kształcenia i ich dostosowywanie do aktualnego poziomu wiedzy i wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy.

Wydział nie podlegał wcześniej ocenie jakości kształcenia na kierunku studiów *Bezpieczeństwo narodowe*. Nie podlegał również ocenie akredytacji przez zagraniczną instytucję akredytacyjną

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego – wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości bardzo aktywnie włączają się i uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni. Władze Wydziału włączają studentów do prac w zakresie doskonalenia procesu kształcenia oraz podejmują działania mające na celu uświadamianie i aktywizowanie studentów w tym obszarze.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie

1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się	X				
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości	X				

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Władze Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie zdają sobie sprawę, że plany na najbliższą przyszłość dotyczące rozwoju kierunku są obecnie determinowane wdrażaniem wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji. Obowiązują one już drugi rok i wymagają olbrzymiego zaangażowania organizacyjnego, jak i stawiają duże wymagania pracownikom naukowym i studentom. Konieczne jest wdrożenie odpowiednich modyfikacji programów studiów, jak i form prowadzenia zajęć, w tym szczególnie nacisku na aktywny udział studentów, który będzie możliwy dzięki zastosowaniu właściwych metod dydaktycznych. Nie oznacza to, że zapomniano o strategicznej wizji rozwoju Wydziału (co znajduje się w odpowiednim dokumencie – *Strategia na lata 2011-2015*) natomiast wymusza by w najbliższej przyszłości skoncentrować się na:

- odpowiednim zmodyfikowaniu przedmiotów początkowych, które byłyby właściwą bazą dla późniejszego wyboru specjalizacji przez studentów. Z jednej strony zapoznawały ich z tym, co oferują specjalności, z drugiej zaś dawały podstawową wiedzę z obszaru nauk o bezpieczeństwie i pomagały w ustaleniu preferencji i predyspozycji uczestników zajęć.

- nacisku na praktyczny wymiar kształcenia, co oznacza próby zwiększania ilości zajęć w formie ćwiczeń/konwersatoriów/warsztatów itp. Docelowo może to prowadzić do uruchomienia profilu praktycznego studiów, co będzie szczególnie atrakcyjne zarówno dla studentów, jak i ich przyszłych pracodawców. Związana jest z tym także rozbudowa systemu praktyk i staży w różnego rodzaju instytucjach, których krąg stale jest poszerzany, a kolejne umowy przygotowywane i podpisywane.

- wzmocnieniu roli interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, co pozostaje w zgodzie z założeniami KRR. Celem jest uzyskiwanie regularnych opinii dotyczących programu kształcenia, jak i przygotowania poszczególnych stażystów/praktykantów, co będzie przekładało się na ewentualne modyfikacje planu studiów. Z kolei interesariusze wewnętrzni powinni oceniać stopień realizacji zakładanych przez Władze Wydziału celów kształcenia i monitorować jakość prowadzonych zajęć i ich adekwatność do oczekiwań ich samych, jak i rynku pracy, który stale śledzą. Takie podwójne spojrzenie powinno pozwolić na elastyczne dostosowywanie programu studiów do potrzeb rynku pracy przy uwzględnieniu wymagań stawianych kształceniu z zakresu nauk o bezpieczeństwie.

- wdrażaniu nowoczesnych rozwiązań dydaktycznych, które jednak będą stosowane we właściwym wymiarze, nie ograniczającym zbyt daleko możliwości bezpośredniego kontaktu student-wykładowca. Mowa tutaj o wdrażanym w KAAFm systemie zajęć w formie e-learningu, który jest atrakcyjny szczególnie dla studentów zaocznych. Pozwala na elastyczne i samodzielne wykorzystywanie materiałów przygotowywanych przez wykładowców i jasne, bardzo czytelne sposoby weryfikacji zdobytej w ten sposób wiedzy.

Z tego względu jest to projekt atrakcyjny, przy zastrzeżeniu, że bezpośrednia relacja uczeń-mistrz pozostanie podstawą dydaktyki. Władze Wydziału zamierzają zachęcać wykładowców i studentów do korzystania z tej metody.

- rozwoju kadry naukowej przy wykorzystaniu możliwości nowych procedur, w tym w szczególności położenie nacisku na udział i organizację konferencji naukowych z udziałem badaczy z całej Polski i z zagranicy, tworzeniu mieszanych zespołów badawczych, sięganiu po granty z Narodowego Centrum Nauki i innych instytucji zewnętrznych, aktywizacji młodych pracowników poprzez system zachęt i ułatwień umożliwiających godzenie pracy dydaktycznej z naukowo-badawczą. Promowane będzie doskonalenie zawodowe poprzez zdobywanie kolejnych stopni i tytułów naukowych, jak i uzyskiwanie grantów badawczych oraz staży w instytucjach państwowych i firmach prywatnych pozwalających na zdobywanie umiejętności praktycznych użytecznych na potrzeby rozwoju kierunku.

- w połączeniu z powyższym, ważną rolę odegra aktywizacja współpracy z instytucjami partnerskimi poprzez organizację wspólnych konferencji i seminariów specjalistycznych itp. przykładem może tu być bardzo obiecująca umowa z Dowództwem Wojsk Specjalnych.

- wsparciu rozwoju i aktywności kół naukowych. Projektowane są zmiany aktywizujące studentów do uczestnictwa i działalności w tego typu jednostkach wymagających przeznaczenia na nie wolnego czasu. W ramach nich m.in. udział w szkoleniach i wyjazdach, umożliwienie publikacji w wydawnictwach uczelnianych, aktywizację poprzez kierowanie na konferencje studenckich kół naukowych itp.

- rozwoju systemu monitorowania losów absolwentów, który przyjmie formę stałego, regularnego kontaktu w okresach co rok, trzy i pięć lat. W związku z tym, przygotowana zostanie specjalna ankieta, która pozwoli określić z jednej strony efekty kształcenia poprzez uzyskanie wiadomości o przydatności wiedzy, umiejętności i kompetencji uzyskanych na studiach dla rynku pracy, z drugiej zaś poziom zadowolenia i satysfakcji studenta, który z pewnej perspektywy oceni uzyskane przez siebie efekty kształcenia. Pozwoli to na wyciągnięcie wniosków dotyczących potrzebnych zmian w planie studiów itp.

Wszystkie wymienione powyżej plany mają pozwolić na unowocześnienie studiów na Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie. W tym nie tylko na zdobycie wiedzy, ale i także licznych umiejętności i kompetencji społecznych, które uczynią absolwenta poszukiwanym pracownikiem wielu instytucji państwowych i firm. Powinny także otworzyć drogę do uzyskania uprawnień do prowadzenia seminariów doktoranckich oraz jeszcze intensywniejszej wymiany międzynarodowej obejmującej lepiej przygotowanych do niej studentów, jak i wykładowców, realizujących swoje projekty badawcze we współpracy z naukowcami z innych ośrodków akademickich.

Zalecenia:

- 1. Zwiększyć liczbę efektów w przedmiotach, które mają obecnie tylko jeden, bardzo obszerny efekt.**
- 2. Zapewnić informowanie podmiotów przyjmujących studentów na praktyki o zaprogramowanych dla praktyk efektach (np. poprzez wpis efektów do dzienników praktyk).**
- 3. Doprecyzować wymogi metodologiczne pracy dyplomowej i skorelować je z kryteriami oceny pracy dyplomowej zawartymi w opinii promotora i recenzji.**
- 4. Modyfikować ankietę do badań opinii absolwentów w celu uzyskania również informacji o wpływie programu kształcenia na karierę absolwentów.**
- 5. Skorelować liczbę godzin praktyk zawodowych z liczbą punktów ECTS, tak aby zapewnić relację 25-30 godzin aktywności studenta za 1 punkt ECTS.**